

ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΗ ΤΕΧΝΗ

ΧΡΟΝΙΑ Α' ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - 1927 - ΤΕΥΧΟΣ 10^ο

Α. Π. ΛΕΟΝΤΗ

ΣΚΛΑΒΟΙ ΣΤΟ ΜΙΣΟΣ *

ΤΡΙΠΡΑΧΤΟ Δ^οΑΜΑ

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΗ

Ἡ σκηνοθεσία τῆς πρώτης πράξεως. Ἔχουν μονάχα γίνει μερικές μετατροπές γιά καλλωπισμό. Ἄνθη, βάζα, πρασινάδες κλπ. Στό βάθος ἐκεῖ ποῦ τό δωμάτιο σχηματίζει γωνία, ἡ βιβλιοθήκη ἔχει ἀντικατασταθεῖ ἀπό ἓνα μικρό μπουφέ φορτωμένο πιάτα, ποτήρια, φρούτα, πιότα κλπ.

Τό βράδυ τῆς ἴδιας ἡμέρας. Ὅλα τὰ πρόσωπα μέ τουαλέτα ἐσπερίδος.

Τήν ὥρα ποῦ σηκώνεται ἡ ἀδλαία, στή σκηνή βρίζεσκεται ὁ Γιάννης. Τακτοποιεῖ μπροστά στόν μπουφέ. Ἀπό μέσα ἀκούεται τραγοῦδι μέ συνοδεία πιάνου ποῦ ἔχει ἀρχίσει προτοῦ ἀκόμα σηκωθεῖ ἡ ἀδλαία.

ΣΚΗΝΗ 1.

Γιάννης, Ἀργύρης.

ΑΡΓΥΡΗΣ. (Μπαίνοντας ἀπό τήν πόρτα δεξιά. Φορεῖ ρετιγζότα μισοτριμμένη). Πστ!... Πστ!... Γιάννη δέν ἔχεις τίποτα καί γιά μένα;

ΓΙΑΝΝΗΣ. Ὅτι θές μπάριμπα Ἀργύρη. Μένουν ἀκόμα κάμποσα... ἄν καί δουλέψαμε καλά...

ΑΡΓΥΡΗΣ. (Πλησιάζοντας). Κανένας δέν σκέφτηκε νά μοῦ προσφέρει κάτι.

ΓΙΑΝΝΗΣ. Τό φταίξιμο εἶνε δικό σου... Κρατᾶς μυστικά πὼς χτίζεις σπῆτι... Ἄν ξέρανε πὼς εἶσαι εἰσοδηματίας...

* Συνέχεια ἀπ' τό προηγούμενο.

ΑΡΓΥΡΗΣ. (Δύσφορα). Ούφ! καυμένη Γιάννη! Δίνεις σημασία σὲ μιὰ καλύθα!

ΓΙΑΝΝΗΣ. Τι λὲς τώρα; Μᾶς χοροῦδεύεις; Προχτές περνούτας ἀπὸ κεῖ ζούλεψα... Σπῆτι μὲ τὰ οἴλα του! Θὰ φοβᾶσαι φαίνεται τὸ μάτι καὶ τὸ κρατᾶ; μυστικό...

ΑΡΓΥΡΗΣ. (Νευρικά). Ἐσὺ αὐτὸ νὰ κοπαιῶς κάθε φορά πού μ' ἀντικρούσεις. Δὲ μοῦ δίνεις καλλίτερα κάτι;

ΓΙΑΝΝΗΣ. Τι θές; Γλυκά; φρούτα; συμπάνια;

ΑΡΓΥΡΗΣ. (Μὲ βουλιμία). Ἀπ' ὅλα... λίγο ἀπ' ὅλα...

ΓΙΑΝΝΗΣ. Τότες πᾶρε μονάχος, ὅτι γουστάρεις...

ΑΡΓΥΡΗΣ. (Πλησιάζει στὸν μπουφέ καὶ ἀρχινᾷ νὰ τρώει μὲ βουλιμία καὶ βιαστικά ἐνῶ στὸ μεταξὺ τὸ τραγοῦδι ἀκούεται εὐχρονέστερα). Μωρὲ φωνὴ πού τὴν ἔχει ἡ κόρη τοῦ παραφέντη! σωστὴ προμαντόνα!

ΓΙΑΝΝΗΣ. Καὶ ποιά χάρι δὲν ἔχει ἡ κυρία Ρένα;

ΑΡΓΥΡΗΣ. (Τρώγοντας). Πῶς τῶπαθε καὶ τραγοῦδησε ἀπόψε; ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια; (Πλησιάζοντας). Δὲν μοῦ λὲς Γιάννη... Ἐσὺ πού τὴν βλέπεις ἀπὸ πιὸ κονιά... εἶνε τώρα ὅλως διόλου στὰ σωστά της, γιὰ ἔχει κάποτε (Κάνει τὴν κοινὴ χειρονομία πού χαρακτηρίζει τοὺς τρελλούς).

ΓΙΑΝΝΗΣ. (Απότομα). Δὲν τ' ἀφίνεις αὐτὰ καλλίτερα, γέρο κουσελιάρη!

ΑΡΓΥΡΗΣ. Καλὰ ἀδερφέ, δὲν μπορεί κανένας νὰ μιλήσει! (Τρώγοντας βιαστικά). Ἐγὼ πού λὲς δὲν εἶμαι συνειδησιμὸς νὰ τρώω τὰ βράδια καί... (κάνει νὰ καταπιεῖ μὲ δυσκολία).

ΓΙΑΝΝΗΣ. (Εἰρωνικά). Σιγὰ μπάριμπα Ἄργυρη! θὰ πνιγείς!

(Τὸ τραγοῦδι τελειώνει. Ἀκούονται χειροκροτήματα.)

ΑΡΓΥΡΗΣ. Δὲν θὰ προφτάξω... (Μὲ φόβο). Ὅπου καὶ νᾶνε θὰ φανεῖ κανένας. (Πέρνει γινκίσματα καὶ συμπάνια καὶ φεύγει ἀπὸ τὴν πόρτα δεξιά).

ΦΑΝΗ. (Βιασικὴ ἀπὸ τὴν πόρτα ἀριστερά). Γιάννη ἔλα πάνω νὰ βοηθήσεις.

ΓΙΑΝΝΗΣ. Δὲ βλέπεις πῶς ἔχω δουλιὰ; οἱ ἄλλοι τι κάνουν;

ΦΑΝΗ. (Φεύγοντας). Οὔφ καυμένη καὶ σύ! Ἀχαῖρευτος πάντα!

ΣΚΗΝΗ 2.

Εἰρήνη, Γιάννης,

κατόπιν Θερινός, Ἀλέξης γιὰ λίγο, Βασίλης.

Εἰρήνη. (Μπαίνει ἀπὸ τὴν πόρτα δεξιά). Γιάννη, ὁ Πέτρος δὲν φάνηκε;

ΓΙΑΝΝΗΣ. Μοῦ φαίνεται πῶς εἶνε κάτω, θετέ νὰ κутάξω;

Εἰρήνη. Ὅχι ἀφησέ τον... (ὕστερα ἀπὸ δισταγμὸ ἀφοῦ δει ἀπὸ τὴν βεράντα). Ἄν τὸν δεῖς πὲς του πῶς σὲ ρώτησα...

Θερινός. (Μπαίνει ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ βάνου καὶ πίσω του ὁ Ἀλέξης). Πῶς ματμαξὲλ Εἰρήνη; Μονομιᾶς ἔδω μετὰ τὸ θανμάσιο σου τραγοῦδι;

Εἰρήνη. Τὰ καθήκοντα τῆς οἰκοδέσποινας κ. Θερινέ...

Θερινός. Δὲν φανταζόμουνα ποτέ πῶς ἔχεις τέτοια φωνὴ καὶ τόση τέχνη. Ὅταν σὲ εἶδα νὰ καθίσεις στὸ πιάνο νόμισα πῶς θ' ἀκούα μιὰ συνειδησιμὴ φωνούλα τῶν σαλονιῶν... Ἐγὼ σπουδάσει πολλὰ χρόνια;

Ἀλέξης. Ἡ Ρένα εἶνε ἀληθινὸ ταλέντο κ. Θερινέ. Μόνον πού ἔσδεψε ἀσκοπα τὰ χρόνια της νὰ κάνει μελέτες ἐπιθλαβεῖς στὶς γυναῖκες καὶ δὲν θέλησε ποτέ νὰ καλλιεργήσει σοβαρὰ τὴ φωνή της.

Εἰρήνη. (Μὲ κάποια περιφρόνησι). Δὲν θὰ συμφωνήσομε ποτέ σ' αὐτὸ θεῖτε Ἀλέξη...

Θερινός. (Κάθεται στὴ μεγάλη πολυθρόνα). Δὲν πειράζει, ἔχει πάντα καιρό.

Ἀλέξης. Πῶς; σκοπεύετε νὰ καθήσετε ἔδω;

Θερινός. Γιατί; δὲν κάνει;

Ἀλέξης. Τὸ γραφεῖο τῶχει μετατρέψει πρόχειρα ἢ Ρένα γιὰ τὸ προσωπικό, κι ἐγὼ δὲν θάχατε συντροφιά...

Θερινός. Πάνω εἶνε πολὺς κόσμος καὶ κάνει ζέστη...

Ἀλέξης. Τότες ἐμένα θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ σᾶς ἀφήσω...

Θερινός. Νὰ μὴν ἐνοχλεῖσαι καθόλου ἀπὸ μένα... Πήγαινε... (Ἐνῶ ὁ Ἀλέξης φεύγει στὸ Γιάννη). Θᾶπερνα εὐχαριστῶς κάτι γιὰ δροσιστικό...

Εἰρήνη. Θέλετε νὰ σᾶς σεβίρω ἐγὼ κ. Θερινέ;

Θερινός. Ἐσὺ παιδί μου ἔχεις ἄλλες ἀσχολίες πῶ

εὐχάριστες... (Στὸ Γιάννη). Φέρε μου παλληκάρι μιὰ παγωμένη λεμονάδα ἂν ἔχεις...

ΓΙΑΝΝΗΣ. Μάλιστα κύριε...

(Ἀπὸ τῆ γωνιακῆ πόρτα μπαίνει μὲ συστολὴ ὁ Βασίλης. Ἔναι ντυμένος γιορτινὰ καὶ κρατᾷ στὸ χέρι ἕνα μιάσω λουλούδια).

ΕΙΡΗΝΗ. Βασίλη, γιατί στέκεις στὴν πόρτα; Ἔλα πιδὲδῶ...

ΒΑΣΙΛΗΣ. (Μὲ συστολή). Τὰ παιδιά μὲ τὴ γυναῖκα σύναξαν ἀπὸ νωρὶς μερικὰ λουλούδια γιὰ τὴ γιορτὴ σας... Ἦθελε νὰ σᾶς τὰ φέροι ἡ ἴδια, ἀλλὰ ἐπειδὴς διατάζετε ν' ἀγρουπήσει ἀπόψε κάποιος στὴ θέση σας στῆς Γιαννούλας τῆς λεχούσας πῆγε κείνη καὶ μοῦ παράγγειλε νὰ σᾶς τὰ φέρω.

ΕΙΡΗΝΗ. (Πέροντας τὰ λουλούδια). Ἐσὺ ὅμως φαίνεται πὼς τὸ ξέχασες γιὰ νὰ τὰ φέρεις τέτοια ὥρα...

ΒΑΣΙΛΗΣ. Δὲν τὸ ξέχασα κυρία... Μονάχα εἶδα νωρὶς τὸ μπουκέτο ἀπὸ ἄσπρα τριαντάφυλλα ποῦ σᾶς στείλανε καὶ ντραπῆκα γι' αὐτὰ τὰ λουλούδια... Ἄ δὲ γρίνιαζαν τὰ παιδιά δὲ θὰ τᾶφερνα...

ΕΙΡΗΝΗ. (Στὸ Θερινὸ ἐνῶ ὁ Γιάννης τοῦ σεροβίρει τὴ λεμονάδα). Ἀλήθεια, σήμερα γιὰ δῶρα εἶχα πολλὰ λουλούδια... Τ' ἄσπρα τριαντάφυλλα ποῦ μοῦ στείλανε τὰ συμπαιθῶ ἐξαιρετικά...

ΘΕΡΙΝΟΣ. Θὰ σοῦ τᾶστελε βέβαια κάποιος ποῦ γνωρίζει τὴ συμπάθεια σου...

ΕΙΡΗΝΗ. Δὲν εἶχαν καμμιά κάρτα... οὔτε τὸ παιδί ποῦ τᾶφερε γνώριζε τὸν ἀποστολέα...

ΘΕΡΙΝΟΣ. (Ἐνῶ πίνει τὴ λεμονάδα). Ἐχεις βλέπω πολλοὺς θαυμασταὺς δεσποινίς...

ΕΙΡΗΝΗ. (Στὸ Βασίλη). Εὐχαριστῶ Βασίλη γιὰ τὸ δῶρο σας... Πὲς τῆς γυναίκας σου ὅτι μοῦ εἶνε πολὺ τιμὸ...

ΒΑΣΙΛΗΣ. (Ἐτοιμος νὰ φύγει). Εἴσαστε πολὺ καλή...

ΕΙΡΗΝΗ. Μιὰ στιγμή Βασίλη... νὰ σοῦ σεροβίρω κάτι... (Πηγαίνει στὸν μπουφέ καὶ γεμίζει ἕνα ποτήρι, ἐνῶ τοῦ τὸ δίνει, ἡμίφωνα καὶ βιαστικά). Ὅταν φύγει ὁ κόσμος νὰ μὲ περιμένεις. Θὰ ἔλθω νὰ πᾶμε στὸ ὑπόγειο...

ΒΑΣΙΛΗΣ. (Ἡμίφωνα). Θᾶμαι στὸν κῆπο... τὴν ὥρὰ ποῦ δὲ θᾶνε πιδὰ κανεὶς θὰ σφυρίζω.

ΕΙΡΗΝΗ. (Δυνατά). Μὰ πιές το λοιπό...

ΒΑΣΙΛΗΣ. Στὴ γειά σας ματμαζέλ... πάντα χαροῦμενη...

ΕΙΡΗΝΗ. Εὐχαριστῶ Βασίλη...

ΒΑΣΙΛΗΣ. (Φεύγοντας ἀπὸ τὴ γωνιακὴ πόρτα). Καληνύχτα σας...

ΕΙΡΗΝΗ. (Συνοδεύοντάς τον, ἡμίφωνα). Ὅταν φύγουν οἱ καλεσμένοι, κατάλαβε; (Ἐπιστρέφοντας, στὸ Θερινό). Μὲ συγχωρεῖτε ποῦ θὰ σᾶς ἀφίσω...

ΘΕΡΙΝΟΣ. Πῆγαινε παιδί μου πῆγαινε, θᾶρω κι ἐγὼ σὲ λιγάκι νὰ φεύγομε.

ΕΙΡΗΝΗ. (Φεύγοντας). Ἄ! ὄχι! δὲν πρέπει νὰ βιάζεστε! εἶνε νωρὶς!

ΣΚΗΝΗ 3.

Θερινός, Γιάννης γιὰ μιὰ στιγμή,
κατόπιν Ἀργύρης γιὰ λίγο, ὕστερα Πέτρος.

ΘΕΡΙΝΟΣ. (Στὸ Γιάννη). Μοῦ φάνηκε σὰν νὰ εἶδα πρὶν τὸ μικρὸ τὸ Βάλθη, ἦταν πραγματικά ἐδῶ; ἢ γελᾷ στηκα;

ΓΙΑΝΝΗΣ. Ἐδῶ εἶνε. Μήπως τὸν ἤθελε ὁ κύριος;

ΘΕΡΙΝΟΣ. Ἄν σοῦ εἶνε εὐκολο πὲς του νᾶρθει νὰ μοῦ κρατήσῃ συντροφιά...

ΓΙΑΝΝΗΣ. Πᾶω νὰ σᾶς τὸν στείλω. (Βγαίνει ἀπὸ τὴν γωνιακὴ πόρτα).

ΘΕΡΙΝΟΣ. (Ἐνῶ ρουφᾷ τὴ λεμονάδα του καθήμενος στὴν πολυθρόνα, μπαίνει ἀπὸ τὴν πόρτα δεξιά ὁ Ἀργύρης καὶ δίχως νὰ τὸν ἀντιληφθεῖ πάει στὸν μπουφέ καὶ γεμίζει ἕνα ποτήρι σαμπάνια). Ἐχεις βλέπω ἀδυναμία στὴ σαμπάνια Ἀργύρη!

ΑΡΓΥΡΗΣ. (Τρομαγμένος). Πῶς εἶπατε; Ἄ! συγγνώμη δὲν σᾶς εἶδα καί...

ΘΕΡΙΝΟΣ. (Κάνοντάς του σημεῖο νὰ πλησιάσει... ἡμίφωνα). Τί νέα; ἔχει τίποτε;

ΑΡΓΥΡΗΣ. (Ἡμίφωνα ἀφοῦ κνττάζει γύρω του). Τίποτε ἔξδν ἀπὸ κείνα ποῦ σᾶς τηλεφώνησα.

ΘΕΡΙΝΟΣ. Αὐτὲς τὲς μέρες πρέπει νᾶχεις τὰ μάτια πολὺ ἀνοιχτὰ νὰ μὴν σοῦ ξεφύγει τίποτε.

ΑΡΓΥΡΗΣ. Κάνω ὅτι μπορῶ κύριε. Μείνετε ἡσυχός...
ΘΕΡΙΝΟΣ. (Αἰσθάνεται). Καλά... ἄφισέ με μονάχο...
 (Ὁ Ἀργύρης φεύγει μὲ ἐκδηλώσεις ταπεινότητος καὶ
 μὲ τὸ ποιῆρι στὸ χερὶ ἀπὸ τὴν πόρτα πὸν μπηκε).
ΓΙΑΝΝΗΣ. (Μπαίνοντας ἀπὸ τὴ γωνιακὴ πόρτα καὶ πίσω
 τοῦ ὁ Πέτρος) Ὁ Κύρ Πέτρος; Κύριε...
ΘΕΡΙΝΟΣ. (Στρέφοντας τὸ κεφάλι). Καλησπέρα παιδί
 μου! Τὶ γέννηες σ' ὄλο αὐτὸ τὸ διάστημα; Δὲν σοῦ ἀρέ-
 σουν βλέπω οἱ χοροί;
ΠΕΤΡΟΣ. (Φορεῖ σμώκιν). Κατέβηκα στὸν κήπο καὶ
 ξεχάστηκα κάτω ἀπ' τὴν ἀγριοκαστανιά.
ΘΕΡΙΝΟΣ. Θυμάσιο δέντρο... Πρὸ πάντων τὴν ἐλο-
 χὴ αὐτὴ...
ΠΕΤΡΟΣ. Κάθισα στὸ καναπεδάκι πὸν περνούσα ἄλ-
 λοτε πολλές καλοκαιρινὲς νύχτες, καὶ σιγὰ σιγὰ μοῦ φά-
 νηκε πὼς γύρισαν πίσω τὰ χρόνια...
ΘΕΡΙΝΟΣ. Ἔχεις βλέπω μεγάλη δόσι ρωμαντισμοῦ...
 Κακὴ ἀρρώστια!
ANNA. (Μπαίνοντας ἀπὸ τὴν πόρτα δεξιά). Ὁ κ. Τάμ-
 πρας μὲ ἔστειλε νὰ ρωτήσω ἂν θέτε νὰ πάρετε κάτι κ.
 Θερινέ;
ΘΕΡΙΝΟΣ. Τόση φασαρία γιὰ μένα! Μείνε ἡσυχὴ κο-
 ρίτσι μου, μὲ σεβήρισαν ὅτι ἤθελα...
ANNA. Πέτρο, ἐσὺ δὲν θές τίποτε;
ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Εὐχαριστῶ!
ANNA. (Πικρά). Εἶσαι ὁ μόνος πὸν δὲν ἔβαλλε τίποτε
 στὸ στόμα... (τὸν πλησιάζει). Τὶ ἔχεις; μήπως εἶσαι ἀδιά-
 θετος;
ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Συνείδησα τὰ βράδια νὰ μὴν πέρ-
 νω τίποτε μετὰ τὸ δεῖπνο... Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος...
 μείνε ἡσυχῃ...
ANNA. (Φεύγοντας ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ βάνους). Καλὰ
 Πέτρο...
ΘΕΡΙΝΟΣ. Τὰ κορίτσια καταντοῦν ἐνοχλητικὰ μὲ τὶς
 περιποιήσεις τους...
ΠΕΤΡΟΣ. Ὅχι καὶ γιὰ κείνους πὸν τὶς στερήθηκαν
 ἐπὶ χρόνια!
ΦΑΝΗ. (Μπαίνοντας ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ βάνους). Γιάν-
 νη σοῦ περισσεύουν ψωμάκια;
ΓΙΑΝΝΗΣ. (Μὲ φωνὴ χαμηλὴ). Ἄλλο τίποτα... Μίλα

μομάκι πὸ σιγὰ. (Δείχνοντας τὸν Θερινό). Δὲ βλέπεις πὼς
 ἔχει κόσμο!

ΦΑΝΗ. (Πὸ χαμηλόφωνα). Φέρε γρήγορα μερικὰ στὸ
 μεγάλο μπουφέ... Σὲ χρειάζομαστε κι ἐσένα... (ἡ Φανὴ
 φεύγει καὶ πίσω της ὁ Γιάννης μὲ ἓνα δίσκο ψωμάκια).

ΣΚΗΝΗ 4.

Θερινός, Πέτρος.

ΘΕΡΙΝΟΣ. (Αἰσθάνεται τσιγάρο προσφέροντας καὶ
 τὸν Πέτρον ὁ ὁποῖος ἀρνεῖται). Συνεννοηθήκατε μὲ τὸν
 γέρο Τάμπρα ἢ ἀκόμα;

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Δὲν ἔχουμε μεγάλες διαφορὲς...

ΘΕΡΙΝΟΣ. Ἔσεῖς οἱ νέοι ἔχετε ἰδέες πὸν δὲν συμφω-
 νοῦν μὲ τὶς δικές μας. Θέτε ἀνατροπές, πράγματα πὸν χα-
 λοῦν τὶς συνήθειές μας... Γι' αὐτὸ δὲν εἶνε εὐκόλη ἡ συν-
 εννόησις... Ἄς εἶνε... ἐγὼ κάνω κάποια ἐξαίρεσι... Οἱ
 νεωτερισμοὶ πρέπει νὰ ἐφαρμόζονται ἔστω κι ἂν παρου-
 σιάζουν ἀνωμαλίες στὴν ἀρχή.

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Κάθε ἐξυπνος ἄνθρωπος πρέπει νὰ
 χεῖ αὐτὴ τὴν ἀντίληψιν.

ΘΕΡΙΝΟΣ. Δὲν σοῦ κούβω ὅτι μοῦ κίνησαν τὸ ἐνδια-
 φέρον τὰ λίγα λόγια πὸν ἀντήλλαξες μὲ τὸν Τάμπρα μπρο-
 στά μου, πρὸ πάντων στὸ σημεῖο τὸ σχετικὸ μὲ τὶς σπουδές
 σου. (Ὁ Πέτρος σωμαίνει). Ὡστε... σπουδάσες χημεῖα;

ΠΕΤΡΟΣ. (Πάντα ψυχρός). Μάλιστα κ. Θερινέ...

ΘΕΡΙΝΟΣ. Πρακτικὴ ὑποθέτω;

ΠΕΤΡΟΣ. Κοὶ πρακτικὴ καὶ θεωρητικὴ...

ΘΕΡΙΝΟΣ. Ἔχεις δίπλωμα; (Ὁ Πέτρος κινεῖ καταφα-
 τικὰ τὸ κεφάλι). Καὶ τὴν πρακτικὴ πὸν τὴν ἐξάσκησες;

ΠΕΤΡΟΣ. Στὴν Ἀμερικὴ... Στὰ ἐργοστάσια Πάτερ-
 σον...

ΘΕΡΙΝΟΣ. (Μὲ κλοισμὸ πὸν καταστέλλει μονομιᾶς).
 Στοῦ Πάτερσον!... Ὡστε... θάχεις κάποια ἰδέα γιὰ τὸ
 σύστημα πὸν ἐφαρμόζουν πρὸ ἑξ. χρόνων...

ΠΕΤΡΟΣ. Ζήτησα νὰ μῶ ἐκεῖ μέσα τὴν ὥρα πὸν ἀν-
 τελήφθηκα ὅτι πρόκειται γιὰ μεγάλη ἐπιστημονικὴ ἀνακά-
 λυψιν... Αὐτὸ τὸ ξέρετε καὶ σεῖς ἀπ' τὴ δύσκολη θέση πὸν
 ἔφερε τόσα ἐργοστάσια...

ΘΕΡΙΝΟΣ. (Με μεγάλο ενδιαφέρον). Καί κατώρθωσες να μάθεις τίποτε;

ΠΕΤΡΟΣ. Οί φορμούλες κρατούνται μυστικές... Ήπειδή όμως επί δύο χρόνια ήμουν άμισθος βοηθός του αρχιμηχανικού μπόρεσα να κάνω δικά μου πειράματα με υπολογισμό πάνω στη μέθοδο της εργασίας τους...

ΘΕΡΙΝΟΣ. (Υποβλητικά). Τα όποια άσφαλώς δεν θα κατέληξαν σε άποτέλεσμα... Είνε τόσο δύσκολα τα προβλήματα αυτά!

ΠΕΤΡΟΣ. (Περίφραση). Όταν θελήσει κανείς και έντείνει τη σκέψη μπορεί να κατώρθώσει πολλά...

ΘΕΡΙΝΟΣ. Δεν πιστεύω να ύπονοείς ότι κατώρθωσες να επιτύχεις;

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Ίσως...

ΘΕΡΙΝΟΣ. Φοβούμαι μη τυχόν τρέχεις πολύ.

ΠΕΤΡΟΣ. Δεν σάς βίασα να πάρετε σοβαρώς ύπ' όψιν τα λόγια μου...

ΘΕΡΙΝΟΣ. Τι να σου πω παιδί μου... (Υποβλητικά).

Μου φαίνεσαι πολύ νέος για ένα τέτοιο κατώρθωμα.

ΠΕΤΡΟΣ. (Περίφραση). Κι' όμως κατώρθωσα, μπορεί κατά σύμπτωσι... αλλά κατώρθωσα κάτι περισσότερο.

ΘΕΡΙΝΟΣ. (Με ενδιαφέρον άσυγκράτητο). Δηλαδή;

ΠΕΤΡΟΣ. (Αφού σταθεί μιá στιγμή). Κι ένας άρχάριος άκόμα μπορεί να εφαρμόσει τη δικιά μου φορμούλα, δίχως πολυέξοδες εγκραταστάσεις.

ΘΕΡΙΝΟΣ. (Βλέποντάς τον κατάματα). Τότες;... μά... το πράμα καταντά άνεξήγητο... Γιατί έφυγες από τα εργοστάσια;

ΠΕΤΡΟΣ. Ό Διευθυντής του χημείου όταν κατάλυθε από τα πειράματά μου την τελειοποίησι άπαιτούσε να του δώσω το κλειδί της φορμούλας. Ήγώ άκόμα δεν ήμουν άποφασισμένος σε τίποτα... Ίσως να την ανακρίνω με ύρους στους ιδιοκτήτες που έλειπαν στην Εύρώπη κείνη την εποχή... Στην άρνησί μου με διέβαλε στο Γενικό τους Ήπίτροπο, με παρέστήσε για κατάσκοπο και με άνάγκασε να φύγω... Αυτό το ήθελα κι εγώ λιγάκι... γιατί με τραβούσε το μέρος που άρχινησα το στάδιο μου...

ΘΕΡΙΝΟΣ. (Είρωνικά). Θέλεις μ' άλλα λόγια και συ σαν τον πατέρα σου να εφαρμόσεις την ανακάλυψι σε τούτο έδω το εργοστάσιο, δεν είν' έτσι;

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Σάς είπα περισσότερα πια' ότι έπρεπε κ. Θερίνέ...

ΘΕΡΙΝΟΣ. (Σηκωνόμενος θέτει το χέρι στον ώμο του Πέτρου). Άν θές τη γνώμη μου... πέφτεις όζω στα σχέδιά σου... (δποκοιτικά). Πρώτα πρώτα ή ανακάλυψι που θεωρείς τόσο άσφαλή μπορεί και να μην είνε. (Ό Πέτρος τραβιέται άπότομα). Δεν σου λέω... θα ξέρεις βέβαια κάτι άπ' το σύστημα Πάτερσον που με τον κυριό θα φέρει άποτέλεσμα. Κείνο όμως που θέλω να τονίσω, είνε ότι κάθε πρόθεσίς σου για το εργοστάσιο Τάμπρα θ' άστοχήσει... (χαμηλόφωνα). Γιατι εκτός των άλλων δεν το επιτρέπουν τα οικονομικά τους...

ΠΕΤΡΟΣ. (Άγέρωχα). Αυποδμαι που μ' αναγκάζετε να σάς πω ότι τη στιγμή αυτή βρίσκεστε σπῆτι τους... Ήξ άλλου εγώ...

ΘΕΡΙΝΟΣ. (Γλυκερά). Ξέρω... ξέρω τι θα μου πεις... Αυτό όμως μπορεί να στεκότανε το' άλλα χρόνια. (Τον πλησιάζει). Σήμερα λέγονται αναχρονισμοί... Ό κόσμος κιντάει προ πάντός κείνο που του συμφέρει περισσότερο...

ΠΕΤΡΟΣ. Μπορώ να άντιληφθώ μονάχος το συμφέρον μου... Δεν πιστεύω νάσαστε σε θέσι να ξέρετε τίς δουλιές μου κάλλίτερα άπό μένα;

ΘΕΡΙΝΟΣ. Ξέρω περισσότερα άπ' ότι φαντάζεσαι... Αυτό όμως είνε άσχετο με το ζήτημά μας... Πρόκειται για το συμφέρον σου, δεν είν' έτσι; Λοιπόν άπ' το λίγο που σε γνώρισα σήμερα δεν συμφωνώ μαζί σου... Ήχεις και συ το έλάττωμα κείνων που βλέπουν τα πρόμματα άπό περιωπής... άπό πολύ ψηλά...

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Άφού το χαρακτηρίζετε έλάττωμα αυτό... τότες...

ΘΕΡΙΝΟΣ. Καί βέβαια είνε! Βυθισμένος στις μελέτες και τα πειράματά σου είχες ποτέ τον καιρό να κατέβεις χαμηλώτερα για να άσοληθείς με τη μικρανθρωπιά των όμοίων σου;

ΠΕΤΡΟΣ. (Πικρά). Δοκίμασα πολλά έξ αιτίας της...

ΘΕΡΙΝΟΣ. Καί θα δοκιμάσεις κι άλλα, γιατί και συ όπως όλους κείνους που κατατρώγουν τη ζωή τους στο να λύσουν προβλήματα άλυτα προίφρονεις και τη μικρανθρωπιά και τη δολοπλοκία και δεν θα τα μεταχειρισθείς ποτέ σου για όπλα έστω και άμυντικά...

ΠΕΤΡΟΣ. (*Αγέρωχα*). Είνε τὸ πρῶτο στοιχεῖο αὐτὸ σὲ κάθε ἄνθρωπο πὸν θέλει νὰ σέβεται τὸν ἑαυτὸ του...

ΘΕΡΙΝΟΣ. (*Ζωηρά*). "Α! ἔτσι;... Λοιπὸν αὐτὸ εἶνε τὸ τρωτὸ σημεῖο σὲ σὰς πὸν θαρρεῖτε πὸς εἶσατε ἄτρωτοι μὲ τις ἐγκεφαλικὲς σας δυνάμεις... γιατί στὸ μεταξύ ἐμεῖς οἱ ἄλλοι οἱ ἐγκεφαλικά ἀνίκανοι θέτοῦμε ἐνστικτα σ' ἐνέργεια, ἰδιότητες πὸν σὲ σὰς ἀδρανῶν... καὶ κατανοῦμε σιγὰ σιγὰ δυνατοὶ ψυχολόγοι... Τὴν ὥρα λοιπὸν πὸν ἐσεῖς μὲ τὴ μελέτη καὶ τὸ πείραμα ἀνακαλύπτετε καινούργια πράγματα, ἐμεῖς ἔχουμε τὰ παλιὰ ἀκατανίκητα ὅμως ὅπλα μὲ τὰ ὁποῖα κάνουμε κτήμιά μας καὶ τὴ δικιά σας ἐργασία...

ΠΕΤΡΟΣ. (*Εἰρωνικά*). Πολὺ φοβερὰ πρέπει νὰ εἶνε τὰ ὅπλα αὐτά...

ΘΕΡΙΝΟΣ. Σὰν κάθε ἀμυντικὸ ὅπλο... θέλεις ἕνα ζωντανὸ παράδειγμα;

ΠΕΤΡΟΣ. Ἄφοῦ πρέπει νὰ σκοτώσετε τὴν ὥρα σας, γιατί ὄχι;

ΘΕΡΙΝΟΣ. Κι αὐτοῦ ἀκόμα εἶσαι γελασμένος... Δὲν σκοτώνω ποτὲ τις ὥρες μου... "Ἄς εἶνε... θὰ σοῦτυχε βέβαια στὰ μέρη πὸν γύρισες νὰ γνωρίσεις κανένα ἀπ' αὐτοὺς πὸν ἔχουν πολλά... ἀπὸ τοὺς μεγάλους κεφαλαίουχους;

ΠΕΤΡΟΣ. Μιὰ δυὸ φορὲς στὴ ζωὴ μου μίλησα μὲ τὰ περίεργα αὐτὰ ὑποκείμενα...

ΘΕΡΙΝΟΣ. Δὲν ὑποθέτω νὰ σχημάτισες τὴ γνώμη πὸς πλούτισαν ἀπ' τὴ μεγαλοφυΐα τους;

ΠΕΤΡΟΣ. (*Εἰρωνικά*). Κάθε ἄλλο...

ΘΕΡΙΝΟΣ. (*Γελώντας*). Λοιπὸν; Κι' ὅμως αὐτοὶ διευθύνουν τὸν κόσμο! πὸς τὸ κατωρθώνουν;

ΠΕΤΡΟΣ. Πολλὲς φορὲς ἔθεσα στὸν ἑαυτὸ μου αὐτὸ τὸ ἐρώτημα...

ΘΕΡΙΝΟΣ. (*Σοβαρά*). Τὴν ἀπάντησι σοῦ τὴν ἔδωσα πρὶν... Βάζουν σ' ἐνέργεια ἰδιότητες πὸν ἐσὺ περιφρονεῖς... Εἶνε ἴσως κι αὐτὸ μιὰ ἐξοικονόμησις τῆς ἀνώτερης προνοίας, γιὰ νὰ μὴ συγκεντρώνεται στίς μεγαλοφυΐες κάθε δύναις, ὅποτε δὲν θὰ ὑπῆρχε ἰσορροπία καὶ θάσαν φοβερὰ ἐπικίνδυνοι...

ΠΕΤΡΟΣ. Περιμένω νὰ δῶ πὸν θὰ καταλήξετε μὲ τις θεωρίες σας...

ΘΕΡΙΝΟΣ. (*Επιβλητικά*). Στὸ νὰ σοῦ ἀποδείξω ὅτι γνωρίζω καλλίτερα ἀπὸ σέγα τὸ συμφέρον σου... (*πὸ χαμηλόφωνα*). Λοιπὸν ἄκουσε... Μπῆκα σήμερα στὸ ἐργαστάσιο αὐτὸ ἕστερα ἀπὸ χρόνια... Γνώριζα ἀπὸ πρὶν ὅτι οἱ δουλιές τους δὲν πᾶνε καλά... ὅτι περιμένουν ἀπὸ μίνα βοήθεια... Θέλησα νὰ ἐξακριβώσω ὁ ἴδιος τὴν κατάσταση καὶ γι' αὐτὸ ἤρτα... Μαζὺ μ' αὐτὸ ἐξακριβώσα καὶ κάτι πὸν ἀφορᾷ ἐσένα... Ἡ παρουσία σου τοὺς ἐνοχλεῖ καὶ θὰ πασχίσουν μὲ κάθε τρόπο νὰ σὲ ἐκμηδενίσουν...

ΠΕΤΡΟΣ. Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο μπορεῖ νὰ συμφωνῶ μαζὺ σας...

ΘΕΡΙΝΟΣ. Δυὸ λόγια ἀκόμα, καὶ κράτα τα καλά μέσα σου... "Ὅταν θ' ἀπογοητευτεῖς ἀπ' αὐτοὺς δὲν ἔχεις παρὰ νὰ χτυπήσεις τὴν πόρτα μου... ὅτι στιγμὴ θελήσεις... Εἶμαι βέβαιος πὸς θὰ συνεννοηθοῦμε ἀμέσως.

ΠΕΤΡΟΣ. (*Μὲ ἀξιοπρέπεια*). Κύριε Θερινὲ σὰς εὐχαριστῶ γιὰ τὴν ἐκτίμησι... Ἄλλὰ μοῦ εἶνε πολὺ δύσκολο νὰ κάνω κάτι πὸν θὰ βλάψει τὸ ἐργαστάσιο... Εἶνε ζήτημα ἀνώτερο ἀπ' τὴ θέλησί μου...

ΘΕΡΙΝΟΣ. (*Θέτοντας τὸ χέρι στὸν ὄμο του*). Εἶσαι παιδί μὲ ἀρχὲς πὸν μπορεῖ νᾶνε ὠραῖες, ἀλλὰ δὲν εἶνε πρακτικὲς... Ἄν ἐπιμένεις θὰ βλάψεις πολὺ τὸν ἑαυτὸ σου... (*τοῦ πιάνει τὸ χέρι*). Σκέψου... σκέψου καλά... Στὸ μεταξύ ὅτι εἶπαμε πρέπει νὰ μείνει μεταξύ μας...

(*Ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ βάνου παίρνει ὁ Τάμπρας. Στέκει μὲ ἐκπληξὶ βλέποντας τὸ Θερινὸ νὰ κρατᾷ τὸ χέρι τοῦ Πέτρου. Ὁ Θερινὸς ἀποσύρεται λίγο ἀπότομα. Ταντόχρονα σχεδὸν ἀπὸ τὴν πόρτα ἀριστερὰ μπαίνει ἡ καμαριέρα μ' ἕνα δίσκο στὸ χέρι πὸν θέτει πάνω στὸν μπουφέ.*)

ΣΚΗΝΗ 5.

Φανή, Πέτρος, Τάμπρας καὶ Θερινὸς γιὰ λίγο.

ΤΑΜΠΡΑΣ. Στάθη νὰ μὲ συμπαθᾷς πὸν σ' ἄφισα μονάχο, ἢ παρτίδα ἦταν ἀτέλειωτη...

ΘΕΡΙΝΟΣ. Εἶχα εὐτυχῶς συντροφιά...

ΤΑΜΠΡΑΣ. (*Καχύποπτα*). Αὐτὸ τὸ βλέπω... καὶ τί λέγατε μὲ τὸν κύριο...

ΘΕΡΙΝΟΣ. Μοῦ περιέγραφε τίς ἐντυπώσεις του ἀπὸ τὰ μέρη πὸν γύρισε...

ΤΑΜΠΡΑΣ. "Α! "Α! "Ο μικρός έχει πολύ φαντασία...
δεν ἀμφιβάλλω πώς θά σου διηγήθηκε ἐνδιαφέροντα πράγματα...

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Αυτό κ. Τάμπρα ξεμορτάται ἀπό τή σημασία πού ἔδωσε ὁ κ. Θερινός στίς ἱστορίες πού ἔπλασε ἡ φαντασία μου...

ΘΕΡΙΝΟΣ. (Γελώντας). Βλέπω ὅτι δὲν θά κατορθώσετε εὐκόλα νά συνεννοηθεῖτε οἱ δύο σας...

ΤΑΜΠΡΑΣ. Οἱ διαφορές μας δὲν μοιάζουνε μὲ κοινωνικὰ προβλήματα... Ἐχουμε ἤδη συνεννοηθεῖ... (Στὴ Φανή πού σιάχνει τὸ μεταξὺ τὸν μπουφέ) Ἐοῦ μικρὴ δὲν μᾶς σερβίρεις κάτι;

ΘΕΡΙΝΟΣ. Ἄν εἶνε γιὰ μένα, εὐχαριστῶ. (Βλέποντας τὸ ρολόι του). Μοῦ φαίνεται μάλιστα πὼς εἶνε ὥρα νά φεύγομε... Δὲν πᾶμε ἀπάνω;

ΤΑΜΠΡΑΣ. Ὅπως θές Στάθη...

ΘΕΡΙΝΟΣ. (Φεύγοντας πρῶτος ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ βιβλίου). Ἡ Φρόσω ὅταν βρεῖ χορὸ τὰ ξεχνάει ὅλα...

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Τὸν ἀκολουθεῖ. Αὐτὸ θά παῖ νειάτα... (Προτοῦ φύγει στέκει στὴν πόρτα καὶ βλέπει τὸν Πέτρο πού ἔχει γροισμένη τὴ ράχη. Δείχνει ἀπορία... σὰν νὰ προσπαθεῖ νά καταλάβει τὶ εἶδους ἦταν ἡ συνομιλία του μὲ τὸ Θερινό).

ΦΑΝΗ. (Μὲ οἰκειότητα). Δὲν πέρνεις κάτι κῦρ Πέτρο; Ἐχει ἐδῶ διάφορα καλὰ πράγματα.

ΠΕΤΡΟΣ. (Μὲ δυσκολία). Εἶδα ἐκεῖ πρὶν ψωμάκια... δῶσε μου ἓνα σὲ παρακαλῶ...

ΦΑΝΗ. (Μὲ ἐκπληξι). Ψωμάκια! Εὐχαρίστως! Νά σου βάλλω χαθιάρι;

ΠΕΤΡΟΣ. Ὅχι... τίποτα, μονάχα δῶσε μου δυό... ἀντὶς ἓνα...

ΦΑΝΗ. (Μὲ τὸ πιάτο). Παῖρε τότες ἐσὺ ὅσα θές... νά τ' ἀφίνω ἐδῶ!...

ΠΕΤΡΟΣ. (Πέρνει ἓνα). Μοῦ ἀρέσει νά... τρώγω μονάχο ψωμί γιὰ νά... περνᾷ ἡ ὥρα...

ΦΑΝΗ. (Μὲ συμπάθεια). Κύριε Πέτρο!

ΠΕΤΡΟΣ. Τί εἶνε Φανή;

ΦΑΝΗ. Τίποτε... τίποτε... (φεύγει βιασικῶς ἀπ' τὴν πόρτα τοῦ βιβλίου, ἀφοῦ σταθεῖ μιά στιγμὴ στὰ σκαλοπάτια καὶ τὸν δεῖ).

Πέτρος, κατόπιν Ἄννα

(Ὅταν μείνει μόνος κάβει μιά μπουκιά... ἀλλὰ κάποια περηφάνεια τὸν σταματᾷ. Βάζει τὰ ψωμάκια στὸ μπουφέ, καὶ στέκει σκεπτικὸς. Ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ βιβλίου μπαίνει ἡ Ἄννα).

ΑΝΝΑ. (Μὲ ἀγωνία). Πέτρο!

ΠΕΤΡΟΣ. (Μὲ ἀπάθεια). Τί τρέχει Ἄννα; τί ἔχεις;

ΑΝΝΑ. (Πησιάζοντας). Ἡ Φανή μοῦ εἶπε πὼς τῆς ζήτησες ψωμάκια... Πέτρο πεινάς;

ΠΕΤΡΟΣ. (Απαθῶς). Πὼς φαντάστηκες τέτοιο πράγμα;

ΑΝΝΑ. (Μὲ πόνο). Γιατί δὲν μοῦ εἶπες τίποτα; γιατί μοῦ ἀρνήθηκες ὅτι κι ἂν σοῦ πρόσφερα;

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Δὲν εἶχα ἀνάγκη ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὰ γλυκίσματα...

ΑΝΝΑ. (Μὲ πόνο). Τόσο ξένη εἶμαι γιὰ σένα!

ΠΕΤΡΟΣ. (Υπόκοφα). Μὴν συγκινεῖσαι ἄδικα. Δὲν ὑποφέρω... Σὲ μιά στιγμὴ ἱπποτικῆς τρέλλας ἔξοδωσα σήμερα ἀρκετά... Εἶχα ὅμως ἀκόμα λεφτὰ γιὰ νά περάσω μερικὲς μέρες... Ἀλλὰ βλέπεις σὸ ἐργοστάσιο δὲν εἶχε δωμάτια... ἦσαν μπροστὰ ὅταν μοῦ τὸ ἐδήλωσε ὁ Τάμπρας... Ἀναγκάσθηκα νά ζητήσω στέγη κῆρυ στὴν πόλι... καὶ νά προσληθῶσω τὸ νοῖκι τῆς κάμαρας μ' ὅτι μοῦ περισσεύει. Αὔριο θά τὰ διορθώσω... ὅπως ὅπως... μείνε ἡσυχῆ...

ΑΝΝΑ. (Μὲ φωνὴ πού τρέμει). Μὰ γιατί δὲν εἶπες τίποτα; (μὲ ὀργή). Γιατί δὲν τοὺς ἐξήγησες ὅτι σοῦ χρειάζονται λεφτὰ... ὅτι στερεῖσαι...

ΠΕΤΡΟΣ. (Μὲ ὀργή). Δηλαδή ν' ἀπλώσω τὸ χέρι; Μονάχα ὅποιος δείχνει πὼς δὲν ἔχει ἀνάγκη ἔχει ὅλο τὸν κόσμο νὰ τοῦ προσφέρει ἀνθρόμορφα... στὸ ἀπλωμένο χέρι τοῦ ζήτουλα ὅποιος ρίξει μιά δεκάρα περνάει μὲ ἔλαφρη συνείδησι καὶ μὲ πεποίθησι πὼς πλήρωσε τὸ φόρο του στὸν ἀνθρωπισμὸ...

ΑΝΝΑ. (Μὲ πόνο). Πέτρο!

ΠΕΤΡΟΣ. (Περήφανα). Δὲν ξεκίνησα ἀπὸ κεῖ κάτω γιὰ νᾶρθῶ νά ἐπαυθῶ... ἀλλὰ γιὰ κάτι πρὸ δὲ φαντάζεσαι... γιὰ νά εὐεργετήσω...

ANNA. (Με τὴ σκέψη ἄλλου). Πέτρο δὲν πᾶμε στὸ δω-
μάτιό μου νὰ σοῦ φέρω κάτι;

ΠΕΤΡΟΣ. (Ἀπότομα). Δὲν πεινῶ πιά... Ἦταν ἀδυ-
ναμία μιᾶς στιγμῆς...

ANNA. Νᾶξερές πόσο εἶμαι λυπημένη! (Ἦστερα ἀπὸ
μικρὴ σκέψη). Γιατί δὲν πουλᾶς τὸ κτηματάκι ποῦ ἔχουμε
στὸ χωριό;

ΠΕΤΡΟΣ. (Εἰρωνικά). Νὰ πουλήσω μαζὺ καὶ τὸ σπη-
τάκι ποῦ βρίσκεται μέσα;

ANNA. Σὲ τὴ μᾶς χρειάζεται;

ΠΕΤΡΟΣ. Ἐνόσω τὸ ξέρω δικό μας ἐκεῖ κάτω νοιάζω
πὼς ἔχω ἓνα καταφύγιο. (Ἀπότομα). Ὅχι αὐτὸ δὲν θὰ γίνη-
ποτέ.

ANNA. (Με ἀπόγνωσι). Τὴ θὰ ἀπογείνεις Θεέ μου!

ΠΕΤΡΟΣ. (Με περιφρόνησι). Γυναίκα! Τὸ ἐνστικτο-
τῆς μοιρολογίστρας σὲ κυρίεψε! Τὴ θὰ ἀπογείνω; αὐτὸ
φοβάσαι; Γιατί κύττα με καλά... (ἢ Ἄννα τὸν βλέπει).
Δὲν σοῦ φαίνεται πὼς δὲν νικήθηκα ἀκόμα;

ANNA. (Σὰν νὰ τὴν ἐπρόκειτο). Ἐχεις δίκη... ἀλή-
θεια... δὲ μοιάζεις τοὺς νικημένους!

ΠΕΤΡΟΣ. Ἐχε λοιπὸν πίστη γυναίκα!

ANNA. Ἡ λάμπη ποῦ ἔχει ὦρες ὦρες τὸ μάτι σου μοῦ
δίνει τὸ θάρρος νὰ σοῦ πῶ... (κόφτει ἀπότομα τὴ φράση).

ΠΕΤΡΟΣ. (Βλέποντάς τὴν ψυχρά). Λέγε... περιμένω...

ANNA. (Συνέρχεται). Μά... δὲν ἔχω τίποτα νὰ σοῦ
πῶ...

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Ὅπως θές...

ANNA. (Κάνει πάλι νὰ μιλήσει). Πόσο! νᾶξερές πόσο
εἶμαι δυστυχής... ἢ καρδιά μου πονεῖ...

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Ὅταν δουλέψει τὸ μυαλό θὰ στα-
ματήσει ὁ πόνος... Τότες ἴσως σοῦ φανοῦν κωμικὰ ὅλα
αὐτὰ ποῦ πέρνεις γιὰ τραγωδία... (ἀκούονται γέλια τοῦ
Ἄλέξη καὶ τῆς Φρόσως στὸ πλαῖνὸ δωμάτιο ἀριστερά).
Αὐτοὶ ἔχουν περισσότερο δίκη ἀπὸ σένα! (Ἡ φωνὴ τοῦ
Ἄλέξη «Τόσο τὸ καλλίτερο... αὐτὸ θὰ σᾶς καθυστερή-
σει!» Ἡ Ἄννα τρέχει ἀπότομα καὶ ἀνοίγει τὴν πόρτα
ἀριστερά).

ΕΙΡΗΝΗ. (Δίχως νὰ φανεῖ ἀκόμα). Ἄ! νὰ ἢ Ἄννα!
Αὐτὴ θὰ τὰ καταφέρει καλλίτερα... (παρουσιάζεται στὴν
πόρτα). Ἔλα σὲ παρακαλῶ νὰ βοηθήσεις τὴ Φρόσω, ξέ-

σκισε τὸ φουστάνι της κι ἐγὼ ἀπόψε μὲ τὰ νεῦρα μου δὲν
μπρῶ νὰ ράψω. (Μπαίνει στὴ σκηνὴ κάνοντας θέσι στὴν
Ἄννα νὰ περάσει).

ΣΚΗΝΗ 7.

Πέτρος, Εἰρήνη.

ΕΙΡΗΝΗ. Ἐπὶ τέλους κατορθῶνω νὰ σ' εὔρω! Δὲν
πιστεύω νὰ μ' ἀποφεύγεις ξεπίτηδες Πέτρο;

ΠΕΤΡΟΣ. Τί ἔχουμε νὰ ποῦμε; Οἱ δρόμοι μας εἶνε
πόσο ἀντίθετοι...

ΕΙΡΗΝΗ. Τὰ λόγια ποῦ μοῦ εἶπες νωρὶς μοῦ κόστι-
σαν... Ἦταν φαρμακερά... Γιατί νὰ σὲ κατέχουν πάντα
ἢ ἰδέες αὐτές;

ΠΕΤΡΟΣ. Δὲν μοῦ ἐπιτρέπεται νὰ ξεχάσω πὼς εἶσαι ἢ
κόρη τοῦ ἐργαστασιάρχη Τάμπρα... (ἐπὶ κόωφα) καὶ πρὸ
πάντων ἢ ἀνεψιὰ τοῦ Ἄλέξη Τάμπρα.

ΕΙΡΗΝΗ. (Με πίκρα). Μ' ἄλλα λόγια μιὰ φύσις μὲ πε-
ριβάλλον τὸν κομπασμὸ καὶ τὴν περιφρόνησι γιὰ τοὺς ἄλ-
λους...

ΠΕΤΡΟΣ. Δὲν φταίω ἐγὼ ἂν μοῦ περνοῦν τέτοιες ἰδέες...

ΕΙΡΗΝΗ. Μιὰ ἐποχὴ μ' ἔκρινες μὲ πολὺ μεγαλείτερη
ἐπιείκεια...

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Τὰ ἐπιπόλαια χρόνια τῆς ἀνέμελης
νεότητος εἶνε τόσο μακρὰ ἀπὸ μᾶς!

ΕΙΡΗΝΗ. (Μελαγχολικά). Ἀλήθεια πόσο μακρὰ μας
εἶνε τὰ χρόνια κείνα!! (Σωπαίνουν κι οἱ δύο γιὰ λίγο).

ΠΕΤΡΟΣ. (Ἀπότομα). Τί ὄμορφα ποῦ τραγούδησες
ἀπόψε!

ΕΙΡΗΝΗ. (Με συγκίνησι). Ὅστε... μᾶκουσες νὰ τρα-
γουδῶ;... Κι ἐγὼ νόμιζα ὅτι δὲν ἄκουσες τίποτε!

ΠΕΤΡΟΣ. Τὴν ὥρα κείνη ἤμουνα στὸν κῆπο... κάτω
ἀπ' τὴν ἀγριοκαστανιά... τὸ καναπεδάκι εἶνε πάντα στὴ
θέση του...

ΕΙΡΗΝΗ. (Με συγκίνησι). Λέγε... λέγε...

ΠΕΤΡΟΣ. (Σὰν νὰ μονολογεῖ). Καθὼς τὸν ὁδοιπόρο
ποῦ βρίσκεται σὲ ἀνηφορικὸ δρόμο καὶ σταματᾷ γιὰ νὰ
ρίξει μιὰ ματιὰ στὴν καταπράσινη πεδιάδα ποῦ ἀφίνει δί-
χως νὰ θέλει, τὸ τραγοῦδι σου ἔκανε κι ἐμένα νὰ σταμα-

τήσω τὸ δρόμο μου γιὰ λίγο, καὶ νὰ ἰδῶ στὴν ἄκρη τοῦ ὄριζοντα κείνα ποῦ πέρασαν...

ΕΙΡΗΝΗ. (Μὲ συγκίνησι). Καὶ τὰ θυμήθηκες ὅλα ;
ΠΕΤΡΟΣ. (Σὰν νὰ μοιολογῆ). Εἶδα μιὰ κόρη παρά-
ξενη... μιὰ ψυχὴ ντυμένη σὲ ὄμορφο σῶμα... νᾶρχεται
ἐλκυστικὴ καὶ νὰ μοῦ κλείει τὸ βιβλίον... νὰ με τραβάει μὲ
τὸ ὑποβλητικὸ της χαμόγελο ἔξω στὴ μοναξιά... πότε
στὰ χωράφια ὅπου μάζευε βότανα γιὰ ἀρρώστειες καὶ
πότε στὴ θάλασσα, ὅπου ἔβλεπε μὲ λαχτάρα ἀσυγκράτητὰ
κιθάβια ποῦ φεύγαν...

ΕΙΡΗΝΗ. Δὲν μῆκα ποτὲ στὴ βάρκα ἀπὸ τότες...
Θυμᾶσαι... πόσο δυνατὴ ἦμουν στὸ κοιλί ;

ΠΕΤΡΟΣ. Μοῦ φάνηκε πὼς τραγουδοῦσες γιὰ μένα μέσα
στὴ βάρκα, κι ὅταν σόπινες, ἐξακολουθοῦσα ἀκόμα νὰ ζῶ
μέσα στὸ ὄνειρο...

ΕΙΡΗΝΗ. Ἀλήθεια πὼς τὰ θυμήθηκες ὅλα !

ΠΕΤΡΟΣ. Ὅλα ὅλα!... Καὶ τὴ βραδιά ἀκόμα ποῦ ξέ-
χασα τὴ θέσι μου, καὶ σοῦ εἶπα ἐγὼ ὁ ὑπηρέτης σου λόγια
τροφερά ποῦ δὲν ἄρισζαν στὸ στόμα μου...

ΕΙΡΗΝΗ. (Ἀπότομα). Σταμάτα γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ!...
Μοῦ κάνεις μεγάλο κακό...

ΠΕΤΡΟΣ. Ποτὲ δὲν θάνε τόσο μεγάλο ὅσο κείνο ποῦ
ἔκανες ἐσύ...

ΕΙΡΗΝΗ. (Μὲ τὸ κεφάλι σκυφτό). Δὲν ξέρω... δὲν
ξέρω ἂν ἔκανα κακό...

ΠΕΤΡΟΣ. Πὼς μπορεῖς νὰ τὸ ἀντιληφθεῖς αὐτὸ ἀφοῦ
οἱ ἀστυκὲς ἀντιλήψεις τοῦ περιβάλλοντος ἔσκαψαν βαθὺν
χάσμα ἀνάμεσό μας ; Κι ὅμως νόμιζα πὼς ἐσὺ δὲν εἶχες
ἀφρομοιωθεῖ μ' αὐτοὺς κι ὅτι κάποια μικρὴ φλόγα φώτιζε
τὴ ψυχὴ σου γιὰ νὰ σοῦ δείχνει βαθύτερο τὸ γύρω σου
σκοτάδι...

ΕΙΡΗΝΗ. Δὲν εἶμαι πιά ἡ ἴδια στὴ σκέψη σου ; (Ἐ
Πέτρος σολπώνει). Γιατὶ τότες μοῦ ἔστειλες σήμερα τὰ
λευκὰ τριαντάφυλλα ποῦ πῆρα γιὰ σύμβολο ;

ΠΕΤΡΟΣ. Ἦταν μιὰ εὐλαβικὴ προσφορά... Ἐνα χρέος
στὸ ὄνειρο ποῦ ἔσθυσε... Οἱ χιμαριστικὲς ἀπολαύσεις ξε-
πληρώνονται μονάχα μὲ λουλούδια ἐφήμερα...

ΕΙΡΗΝΗ. Βεβηλώνεις μὲ τὰ λόγια σου μιὰ περίοδο τῆς
ζωῆς μου ποῦ ἔχει ἔξιτανικεύσει ὁ χρόνος... Λέγε ὅτι
θές... Γιὰ μένα θάχουν πάντα κάτι τὸ ἀνώτερο οἱ μέρες

κείνες ποῦ μοῦ ξεδίπλωνες τὴ σκέψη σου... ποῦ μοῦ ἔλε-
γες τὶς λαχτάρες σου καὶ μὲ παρέσερνες μὲ τὰ λόγια σου
σὲ κόσμους γεμάτους ἕλιγγο καὶ μυστήριον...

ΠΕΤΡΟΣ. (Μὲ πίκρα). Ποιὸ ἦταν τὸ ἀποτέλεσμα ;

ΕΙΡΗΝΗ. (Μὲ δύναμι). Γιατὶ νὰ μὲ ξαναφέρεις στὴν
πραγματικότητα μὲ τὶς ἐρωτικὲς ἐκδηλώσεις ; Νὰ μοῦ προ-
τείνεις νὰ φύγομε κρυφὰ καὶ νὰ μὲ κάνεις νὰ ὑποψιασθῶ
πὼς ὅλα αὐτὰ ἦσαν τεχνάσματα ποῦ ἔθαξες σ' ἐνέργεια
παίζοντας μὲ τὰ ἱερώτερα μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ ἐπιτύχεις
τὸ σκοπὸ σου ;

ΠΕΤΡΟΣ. (Σκυθρωπά). Μὴν τὸ ξαναπαῖς αὐτό. Φθάνει
μιὰ φορὰ ποῦ σκότωσες μὲ τὴν ἀλαζονία σου τὸν ἄνθρωπο
ποῦ πίστευε... Κόσμοι ποῦ κοιμοῦνταν μέσα μου ἦταν
ἐτοιμοὶ νὰ ξυπνήσουν ἂν ἐσύ ἤθελες. Μὲ μιὰ σου ἀπάν-
τησι ἔπεσαν σὲ παντοτεινὸ λήθαργο... καὶ στὴν πραγμα-
τικότητα ποῦ λὲς ξύπνησα ἐγώ... σὲ μιὰν ἀποχρυστικὴ
πραγματικότητα... κι ἔφυγα μακριὰ γιὰτὶ μοῦ ἦταν μαρ-
τύριο νὰ τὴν ἀντικρύζω...

ΕΙΡΗΝΗ. (Πιάνει τὸ κεφάλι της, καὶ τὸ ἀνώμαλο ζω-
γραφίζεται στὸ πρόσωπό της). Τὶ βάρος ποῦ ἔχει τὸ κε-
φάλι μου πάλι ἀπόψε...

ΠΕΤΡΟΣ. (Εἰρωνικά). Θὰ κουράστηκες ἴσως μὲ τὶς
κοσμικὲς φροντίδες.

ΕΙΡΗΝΗ. (Μὲ τὴν ἴδια ἐκφραση). Naί... αὐτὸ εἶνε...
αὐτὸ πρέπει νὰ εἶνε... μὰ...

ΠΕΤΡΟΣ. (Μὲ κάποια ταραχή). Ρένα, εἶσαι πραγμα-
τικὰ χλωμὴ... Τὶ ἔχεις ; μήπως θέλεις τίποτε ;

ΕΙΡΗΝΗ. Νὰ θέλω τί ; Κι ἐγὼ δὲν ξέρω... δὲν ξέρω
τὶ θέλω... (μὲ προσπάθεια, Ὑπόκωφα). Γιὰ νὰ γυρίσεις
πίσω θὰ πῆ πὼς δὲν ἔχεις πιά... κείνες τὶς ιδέες σου γιὰ
μένα... Δὲν εἶν' ἔτσι ;... δὲν εἶνε αὐτό ;

ΠΕΤΡΟΣ. (Πικρά). Οὔτε ἐλπίδες τρέφω πιά οὔτε ὄ-
νειρα.

ΕΙΡΗΝΗ. Τότες... ἔκανες καλὰ ποῦ γύρισες... (μὲ
νευρικὸ γέλιο). Ἐτσι δὲν θὰ μὲ κατατρώγουν πιά οἱ
ὑποψίες... Θὰ βλέπω σὲ σένα μονάχα τὸ φίλον.

ΠΕΤΡΟΣ. (Σὰν ἠχώ). Τὸ φίλον ;

ΕΙΡΗΝΗ. (Μὲ τὴ σκέψη μακριὰ). Naί... βέβαια...
γιατὶ ὄχι ; γιατί νὰ μὴν θές νᾶσαι φίλος μου ;... καὶ ξέ-

ρεις; ... ἢ βοήθειά σου θὰ μοῦ εἶνε πολύτιμη... γιατί ἔχω τὴν ἀνάγκη σου...

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Τὴν ἀνάγκη μου; Σὲ τί πράγμα;

ΕΙΡΗΝΗ. (Μὲ τὸ δάκτυλο στὸ στόμα). Σούτ... ἢ ὅρα πέρασε... (Βλέποντας τὴν πόρτα ἀριστερά). Ἐδῶ μέσα ἔχει βρυκόλακες ποῦνε ἔτοιμοι νὰ ἐξωθήσουν σὴν καταστροφή... εἶνε ἀργά... δὲν μπορῶ νὰ σοῦ ἐξηγήσω ἀπόψε... αὔριο θὰ προσπαθῆσω νὰ σ' εὔρω μονάχο...

ΠΕΤΡΟΣ. Αὔριο; Δὲν ξέρεις λοιπὸν ὅτι μ' ἔδιωξαν;

ΕΙΡΗΝΗ. Τὸ ἀπόγευμα ὅταν μοῦ εἶπες κείνα τὰ λόγια τὸ κατάλαβα... Ἐτρεξα πίσω σου, ἀλλὰ εἶχες φύγει... Μεῖνε ἡσυχος θὰ κάνω ὅτι μπορῶ...

ΠΕΤΡΟΣ. (Παγερά). Δὲν ζητῶ τὴν προστασία σου...

ΕΙΡΗΝΗ. Πέτρο ἀπόψε εἶμαι πολὺ νευρική... Μὴν μοῦ φέρνεις ἀντιρροήσεις... Τὰ λόγια σου μοῦ χτυποῦν ἐδῶ... στὸ κεφάλι...

ΠΕΤΡΟΣ. Δὲν σὲ καταλαβαίνω...

ΕΙΡΗΝΗ. Αὔριο θὰ καταλάβεις. (Κάνει διὸ βήματα πρὸς τὴν πόρτα νὰ φύγει).

ΠΕΤΡΟΣ. (Μὲ συγκίνηση). Ρένα! Στάσου! (χαμηλόφωνα). Δὲν εἶνε ἀλήθεια αὐτὸ ποῦ σοῦπα... Μονάχα ἢ ἐλπίδα μ' ἔκανε νὰ γυρίσω...

ΕΙΡΗΝΗ. (Μὲ κλοτισμὸ, ἡμιφωνα). Τὶ σημαίνουν τὰ λόγια σου;

ΠΕΤΡΟΣ. Ἄν ἤθελες θὰ πίστευα καὶ πάλι... Δὲν μπορῶ νάμαι μονάχο φίλος σου. Ἀπὸ σένα ἔχω μεγαλείτερες ἀπαιτήσεις...

ΕΙΡΗΝΗ. (Δείχνει πὸς γίνεται πάλι μέσα της). Ὡστε γύρισες μὲ τὴν ἰδέα πὸς θὰ μποροῦσα...

ΠΕΤΡΟΣ. Ἡ ἰδέα αὐτὴ εἶνε τὸ ἐλατήριο σὲ κάθε μου πράξι καὶ σὲ κάθε σκέψι μου... Μιᾶς σου θὰ κατώρθωνα μεγάλα πράγματα... Φθάνει νὰ σ' ἔχω σύντροφο καὶ βοηθὸ καὶ θὰ γείνω πολὺ δυνατός...

ΕΙΡΗΝΗ. (Σὰν ἐπινοημένη). Πολὺ δυνατός! Τὸ ἐλατήριο σὲ κάθε σου πράξι! (Μὲ προσπάθεια). Κι ἂν δὲν ἤθελα νὰ σοῦ χαρίσω ἄλλο ἔξδὸν ἀπ' τὴ φιλία μου;

ΠΕΤΡΟΣ. (Μὲ πάθος). Δὲν μοῦ φθάνει... ἀπὸ σένα ζητῶ περισσότερα...

ΕΙΡΗΝΗ. Σάν τί; Νὰ πάρεις τὸ τιμόνι ἐδῶ μέσα σὰ

χέρια σου; (Μὲ νευρικὸ γέλιο). Ἀλήθεια... εἶσαι πολὺ δυνατός... Ἴσως καὶ λιγσί επικίνδυνος!...

ΠΕΤΡΟΣ. (Μὲ δυνατὸ κλοτισμὸ). Ἐπι... κίν... δυνατός!... Ἐγώ!...

(Σωπαίνουν κ' οἱ δύο μὰ στιγμή).

ΕΙΡΗΝΗ. (Σφίγγοντας νευρικά τὰ χέρια καὶ στρογγυρίζοντας τὸ δωμάτιο). Ἴσως τὰ λόγια μου... εἶνε ἀδικα... Μὰ φταῖς ἐσύ... (Πιάνοντας τὸ κεφάλι της, μὲ κατὰπωση). Κάνεις ὅτι μπορεῖς γιὰ νὰ μοῦ ἀποδείξεις πὸς διάλεξες ἐμένα γιὰ ὄργανο... κι αὐτὸ πνίγει κάθε ἄλλη φωνὴ μέσα μου... γιατί δὲν μπορῶ νὰ γείνω ὄργανο κανενός...

ΠΕΤΡΟΣ. Τὸ δηλητήριο! Πάντα τὸ ἴδιο δηλητήριο! Θάρθει ἴσως ὦρα ποῦ θὰ μετανοιώσεις πικρὰ γιὰ τὰ λόγια αὐτά!

ΕΙΡΗΝΗ. (Μὲ τὰ μάτια μισόκλειστα). Αὐτὸ τὸ εὐχομαι ὀλόψυχα... ναί!... κάνε με νὰ μετανοιώσω... καὶ τότε... (Μπαίνει ἀπὸ τὴν πόρτα ἀριστερὰ ἢ Φανή. Ἡ Εἰρήνη διακόπτει ἀπότομα).

ΦΑΝΗ. Τὸ φρουσιάνι τῆς ματμαζέλ διορθώθηκε... Σᾶς περιμένουν... (Φεύγει).

ΕΙΡΗΝΗ. (Ψυχρά). Ὅτι σοῦπα πρὶν δὲν εἶνε ἀλήθει... Δὲν ἔχω τὴν ἀνάγκη σου σὲ τίποτε... Πιστεύω νὰ σὲ ξαναδῶ καμμιά ἄλλη μέρα. (Φεύγει ἀπότομα δίχως νὰ τὸν χαιρετήσῃ).

ΣΚΗΝΗ 8.

Πέτρος, Ἄννα.

(Ὁ Πέτρος στέκει ἀμφίβολος βλέποντας πρὸς τὸ μέρος ποῦ ἔφυγεν ἡ Εἰρήνη. Ὑστερα μὲ βῆμα βαρὺ διευθύνεται πρὸς τὴ γωνιακὴ πόρτα).

ANNA. (Προβάλλει ἀπὸ τὴν πόρτα ἀριστερὰ. Τὸ πρόσωπό της εἶνε ἀλλοιωμένο). Πέτρο ποῦ πᾶς;

ΠΕΤΡΟΣ. (Σταματώντας) Δὲν ξέρω... δὲν ξέρω ἀκόμα... (τὴν βλέπει καὶ πλησιάζει...) Τὶ ἔχεις;

ANNA. Εἶμαι πολὺ δυστυχής...

ΠΕΤΡΟΣ. (Ἐπόκωφα). Τὶ ἄλλο μπορεῖ νὰ δημιουργήσει ἢ ἀτμόσφαιρα ἐδῶ μέσα;

ANNA. Θέλω νά σοῦ μιλήσω... πρέπει νά μάθεις...
PETROS. Πάμε ἔξω... δὲν θέλω πιά νά με δοῦν γιά καλεσμένο τους στό δωμάτιο αὐτό...
ANNA. Καλλίτερα ἐδῶ... ὅλοι εἶνε ἀπασχολημένοι με τόν κόσμο πού φεύγει δὲ θά μᾶς δεῖ κανένας...
PETROS. Τότε λέγε... σύντομα ὅμως...
ANNA. (Τὸν πλησιάζει, μὲ φωνή ὑπόκωφη). Πέτρο ἔχεις δίκηο πού τοὺς μισεῖς...
PETROS. (Με ἀπορία). Πῶς ἄλλαξες ἔτσι ξαφνικά ἰδέα;
ANNA. Ἐχεις δίκηο... γιατί... (στέκει ἀμφίροση).
PETROS. (Ἐπιτακτικά). Προχώρει ἐξηγήσου ἐπὶ τέλους σὰν ἀδελφή!
ANNA. (Με ταραχή). Πέτρο τὴν ἐποχὴ πού ἔφυγες ἔννοιωσα ἓνα κενό μέσα μου... ἴσως γιατί ἡμουν αὐτὴ ἡλικία πού ἡ καρδιά ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ζεστασιά...
PETROS. (Ἐπὶ τὴν ἀπόκριση). Σὲ κάθε ἡλικία ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ζεστασιά ἢ καρδιά...
ANNA. Στήθος πού νά κλίνω τὸ κεφάλι γιά ξεκούρασμα ἀπὸ τὴ μέρα πού πέθανε ἡ μητέρα μας δὲν βρῆκα... Διψῶσα ἀπὸ στοργή...
PETROS. (Ἀπότομα). Δὲ σοῦ ζήτησα νά δικαιολογηθεῖς γιά κάτι πού δὲν ξέρω ἀκόμα... λέγε κείνο πού ἔχεις νά μοῦ πεις...
ANNA. (Με ἀγωνία κάνοντας ἓνα βῆμα πρὸς τὸν Πέτρο). Πέτρο!
PETROS. (Βλέποντάς τὴν κατάματα). Λέγε... ἀκούω.
ANNA. (Με κεφάλι σκιερό καὶ μὲ τρόμο στὴ φωνή). Δὲν εἶμαι τὸ ἀγνὸ κορίτσι πού ἄφησες...
PETROS. (Ἐπὶ τὴν ἀπόκριση). Τότες; γιατί σοῦ φαινότανε παράξενο πὸς μισῶ τὸν Ἀλέξη; (τῆς ἀρπάζει τὸ χέρι ἀπὸ τομα). Λέγε! γιατί;
ANNA. (Με κλονισμό). Πῶς τὸ ξέρεις αὐτό;
PETROS. (Ἀφίροντας τὸ χέρι τῆς μὲ περιφρόνησι). Ἐξέρω κι ἄλλα πού νομίζεις μονάχα δικά σου μυστικά...
ANNA. (Με ὀργή). Κεῖνο ὅμως πού δὲν ξέρεις εἶνε ὅτι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια ἀγάπης, ἕστερα ἀπ' τὴν τυφλὴ ἀφοσίωσί μου εἶνε ἕτοιμος γιά ἀνταπόδοσι νά μ' ἀπατήσῃ...
PETROS. (Ψυχρά). Πῶς αὐτό;

ANNA. Ἄν καὶ μοῦθ' ἔλεγε πῶς πρέπει νά ἀρραβωνιαστῇ τὴν κόρη τοῦ Θερινοῦ κείνος μοῦ τὸ ἀρνήθηκε. Τώρα ὅμως εἶμαι βεβαία γιά τοὺς σκοπούς του... Τὴν ὥρα πού ἔγραβα τὸ φουστάνι τῆς Φρόσως εἶδα στὸν καθρέφτη τὴν εἰκόνα πού τὴν ἔβλεπα, ἄκουσα τὰ λόγια πού τὴν ἔλεγε καὶ κατάλαβα πὸς δὲν μετρῶ στὴ ζωὴ του γιά τίποτα...
PETROS. (Ψυχρά). Ἀφοῦ τὸ κατάλαβες κέρδισες κάτι σημαντικό...
ANNA. (Ἐκπληκτη, μὲ ὀργή). Κι ἐσένα δὲν ἐξανίσταται τίποτα μέσα σου γιά τὴν προσβολή! γιά τὴν ἀπάτη πού γέννηκε στὴν ἀδελφή σου;
PETROS. (Παγερά). Δὲν καταλαβαίνω τὴν εἰδους ἀπάτη; Μήπως... μεταχειρίστηκε χλωροφόρμιο ἢ τίποτα ἄλλο ναρκωτικό γιά νά συλήσει τὸ σῶμα σου;
ANNA. (Με ὀργή). Ἦμουν κόρη καὶ τοῦ παραδόθηκε!
PETROS. (Ἀδυστηρά). Τὴν εὐθύνη ὅλη γι' αὐτὸ τὴν ἔχεις ἐσύ! (εἰρωνικά). Γιά πές μου ὅμως... μὴ τυχὸν πούλησες ὑπὸ ὄρους τὸ σῶμά σου;
ANNA. (Με κλάμμα). Πέτρο φτάνουν οἱ προσβολές τῶν ἄλλων!
PETROS. Προσβάλλεσαι μονάχη τὴ στιγμή πού σήμερα ἀπαιτεῖς ἐξασφάλισι τῆς ζωῆς σου γιά ἀνταμοιβή σ' αὐτὸ πού ἔκανες!
ANNA. Πέτρο τὶ λές;
PETROS. (Με δύναμι). Προσβάλλεσαι! ναί! γιατί δεῖχνεις ὅτι τὸ ἐλατήριό σου ἦταν ταπεινό... ὑπολογισμὸς καὶ τίποτα ἄλλο... μὲ δόλωμα τὴν παράδοσι τοῦ σώματός σου...
ANNA. (Με πόνο). Πόσο χάλασες! μέσα σὲ τί εἶδους διαφθορά ἔζησες γιά νά μιλάς ἔτσι;
PETROS. Διαφθορά; γιατί ἀρνοῦμαι νά γίνω ἐκθειστής!
ANNA. Ἐκθειστής!
PETROS. Γιατί δὲν ἔθεσες τοὺς ὄρους σου προτοῦ γίνεις ἐρωμένη του; Κι ὅμως ἡ ἀπόλαυσις κατὰ τὸ διάστημα τοῦ δεσμοῦ σας ἦταν ἴση καὶ γιά τοὺς δύο... Τὸ κατάλαβα ἀπὸ τὰ λόγια σου... Συνέπεσε νᾶνε ὁ ἐραστής σου πού θέλει νά τραληγηθεῖ πρῶτος ὅπως μπορούσες νά τὸ κάνεις καὶ σὺ δίχως διατυπώσεις, ἀφοῦ τοῦ δόθηκες δίχως ὄρους καὶ διατυπώσεις... Καὶ ἰδοὺ πού μονομιᾶς

μεταβάλλεσαι από εὐτυχισμένη σύντροφος σὲ θῦμα, καὶ ζητᾷς νὰ ἐπιρροήσεις εὐθύνες στὸν ἄνθρωπο γιὰ τὸν ὅποιον καὶ σήμερα ἀκόμα ἦσουν ἔτοιμη νὰ καταλατῆσεις τὸ πᾶν! Στὴ δικιά μου γλῶσσα αὐτὸ λέγεται διαφθορά... λέγεται ἐκβιασμός...

ANNA. Πέτρο! πονῶ! πονῶ πολὺ!...

ΠΕΤΡΟΣ. (Υπόκωφα). Αὐτὸ εἶνε ἄλλο ζήτημα... Πόνεσα κι ἐγὼ πολὺ καὶ πονῶ ἀκόμα γιὰ τὸ πέσιμό σου...

ANNA. (Νευρικά). Κι ὅμως; ἔπρεπε νὰ μισεῖς τὸν ἄνθρωπο αὐτόν, γιὰτὶ εἶνε... γιὰτὶ ἂν ἤξερες ὅλη τὴν ἀλήθεια...

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Σοῦ ζήτησα καὶ τὸ ἀπόγευμα νὰ μοῦ τὴν πείς τὴν ἀλήθεια αὐτὴν κι ὅμως δὲ θέλησες...

ANNA. (Με φωνὴ ὑπόκωφου καὶ βιαστικιά). Τὴν ἐπαύριο πού ἔφυγες ἦσαν κι οἱ δύο τους σ' αὐτὸ τὸ δωμάτιο... Νόμιζαν πὼς δὲν τοὺς ἄκουε κανένας... Κατὰ σύμπτωσι βρισκόμουνα ἐδῶ... (δείχνει τὴν πόρτα ἀριστερά). Στὴ συνομιλία τους ἀνέφεραν συχνὰ τὸ ὄνομά σου... Δίχως νὰ θέλω ἔστησα τὸ αὐτί...

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Καὶ τότες ἔμαθες ὅτι μᾶς εἶχαν κλέψει... Κι ὅμως δὲ μίλησες δὲ μοῦ ἔγραψες τίποτα...

ANNA. Πέτρο! Τὸν ἀγαποῦσα ἀπὸ τότες πολὺ...

ΠΕΤΡΟΣ. (Με περιφρόνησι). Καὶ σώπαινες χρόνια! (τῆς ἀρπάζει τὸ χέρι καὶ τὴν σέρνει μπρὸς στὴ σκηρῆ). Καὶ σήμερα γιὰτὶ μιλάς; (τὴν σπρώχνει) γιὰτὶ ἐλπίζεις πὼς θὰ τὸν ἐκβιάσω. (Ἡ Ἄννα πέφτει στὴν πολυθρόνα). Τὸ ἔνστικτο τῆς γυναῖκας πού θέλει μὲ κάθε τρόπο νὰ κρατήσῃ τὸν ἔραστή της... Αὐτὸ μονάχι σ' ἐξώθησε νὰ καταφύγεις σὲ μένα!

ANNA. (Με κατάπτωσι). Ὅλα αὐτὰ εἶνε ἀλήθεια... Ἐπρεπε νὰ σωπάσω καὶ τώρα καὶ γιὰ νὰ πληρώσω τρεσσάρων χρόνων ζωὴ νὰ δεχτῶ τὴ καταδίκη μὲ τὸ κεφάλι σκυφτό... δίχως λέξι...

ΠΕΤΡΟΣ. (Τὴν πλησιάζει). Ὑποφέρεις πολὺ Ἄννα; (Ἡ Ἄννα σωπαίνει). Σοῦ εἶπα κι ἐγὼ δίχως νὰ θέλω λόγια σκληρά...

ANNA. Πέτρο πονῶ...

ΠΕΤΡΟΣ. Προσπάθησε ν' ἀντλήσεις ἀπὸ μέσα σου δύναμι... Δίχως αὐτὴ εἶνε πολὺ δύσκολος ὁ δρόμος... καὶ δὲν πρέπει νὰ πέσεις. Δὲν πρέπει νὰ σέρνεσαι στὰ γόνατα

γιὰ λίγα ψύχουλα ψεύτικας στοργῆς... Τὸ κεφάλι ψηλά!... Μόνο στοὺς ὑπουργοὺς ταιριάζει τὸ σχυμμένο κεφάλι...

ANNA. (Σηκώνεται μὲ κόπο). Προστάτευσέ με Πέτρο, γιὰτὶ φοβάμαι...

ΠΕΤΡΟΣ. Νὰ σὲ προστατεῖσω; (στέκει μὴ στιγμὴ ἀμφίβηλος... ὕστερα ἀποφασιστικά). Θὰ κάνω ὅτι μπορέσω... (σὰν νὰ μονολογεῖ). Ἦταν φαίνεται μοιραῖο νὰ τιμωρηθοῦν... (ἐπιτακτικά). Σήκωσε τὸ κεφάλι καὶ κύττωσέ με... (Ἡ Ἄννα σηκώνει τὸ κεφάλι καὶ τὸν βλέπει στὰ μάτια). Δὲν θᾶσαι μονάχη πού θὰ πονεῖς...

ANNA. Εἶμαι ἔτοιμη σ' ὅτι κι ἂν μοῦ πείς... μονάχη βλέπε με πάντα ἔτσι... (μπαίνει ὁ Γιάννης. Κρατᾷ τὸ χέρι ἕνα φάκελο πού θέτει πάνω στὸ γραφεῖο τοῦ Ἀλέξη).

ANNA. Φύγατε ὅλοι Γιάννη;

ΓΙΑΝΝΗΣ. Βέβαια ὁ κόσμος ἔχει φύγει... Ἦθελα μάλιστα νὰ σέσω τὰ φῶτα, ὁ κύριος Ἀλέξης ὅμως φαίνεται πὼς θέλει νὰ δουλέψῃ γιὰτὶ μοῦ διάταξε νὰ τὰφίσω ἀναμμένα καὶ νὰ φέρω αὐτὸν τὸ φάκελλο... (φεύγει).

ANNA. Δὲν θέλω νὰ τὸν ἀντικρύσω... δὲ θέλω νὰ μεῦρει ἐδῶ μονάχη...

ΠΕΤΡΟΣ. (Με πικριτό). Naί... ναί φεύγα ἀμέσως...

ANNA. (Κάνοντας νὰ φύγει). Καὶ σύ;

ΠΕΤΡΟΣ. Ἐγώ; (δείχνοντας τὴ γωνιακὴ πόρτα). Ἐγώ; θὰ φύγω ἀπὸ κεῖ! θὰ φροντίσω ὅμως ἀπόψε γιὰ τὴν προῖκα σου...

ANNA. (Στέκει... μὲ ἀπορία). Τὶ σημαίνουν τὰ λόγια σου;

ΠΕΤΡΟΣ. Δὲν ζήτησες τὴ προστασία μου; (ἐπιτακτικά). Φεύγα!... προτοῦ μᾶς εὔρει ἐδῶ!... (τὴν πιάνει ἀπὸ τοὺς ὤμους καὶ τὴν σπρώχνει πρὸς τὴν πόρτα τοῦ βάνου)... Φεύγα γιὰ νὰ μπορέσω νὰ σὲ προστατεῦσω...

ANNA. (Φεύγοντας μὲ δισταγμό). Ὁ Θεὸς νὰ σὲ φωτίσει Πέτρο...

(Ἁ Πέτρος μόλις μένει μόνος πηγαίνει στὸ μεγάλο γραφεῖο καὶ κόβει τὸ σύρμα τῶν κονδουπιῶν. Κατόπιν κλειδώνει τὴν πόρτα ἀριστερὰ καθὼς καὶ τὴ γωνιακὴ πόρτα καὶ ἀποσύρεται ἀθόρυβα ἀπὸ τὴν πρώτη πόρτα δεξιά).

* **Αλέξης, Πέτρος.**

ΑΛΕΞΗΣ. (Μετά μιὰ στιγμή μπαίνει από τὴν πόρτα τοῦ βάνου, κάθεται στὸ γραφεῖο του καὶ ἀρχίζει νὰ γράφει. Ἀνοίγει ἀθόρυβα ἡ πόρτα δεξιὰ καὶ παρουσιάζεται ὁ Πέτρος. Μόλις τὸν ἀντιληφθεῖ ξεινάζεται λίγο τρομαγμένος). Ἐὖν ἔδῳ τέτοια ὥρα ἀκόμα; Τὶ ζητᾷς;

ΠΕΤΡΟΣ. (Σοβαρά). Μέσα στὴν κίνησι καὶ τὶς φασαρίες δὲν κατώρθωσα νὰ σᾶς εὔρω μονάχο... Γι' αὐτὸ περὶμένα νὰ φύγει πρὶν ὁ κόσμος...

ΑΛΕΞΗΣ. (Ἀγέρωχα). Δὲν σοῦ φαίνεται ὅτι θᾶπρεπε νὰ ρωτήσεις ἂν ἤμουν διατεθειμένος νὰ σὲ δεχτῶ τέτοια ὥρα;

ΠΕΤΡΟΣ. (Πέρονει μιὰ καθέκλα καὶ κάθεται). Ἄν κανόνιζα τὴ διαγωγή μου σύμφωνα μὲ τὴν ἐθιμοτυπία θᾶπρεπε νὰ σᾶς ζητήσω ἀπὸ πρὶν συνέντευξι... Συμβαίνει ὅμως κάτι πού δὲν μοῦ τὸ ἐπιτρέπει... Βιάζομαι...

ΑΛΕΞΗΣ. (Κάνοντας νὰ σηκωθεί). Καὶ νομίζεις πὼς ἔχω καιρὸ γιὰ χάσιμο τῆ στιγμῆ αὐτῆ;

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψύχραιμα). Ὅταν μ' ἀκούσετε θὰ καταλάβετε πὼς δὲν σπαταλᾶτε τὸν καιρὸ σας...

ΑΛΕΞΗΣ. (Νευρικά). Ἀφοῦ δὲν ἀντιλαμβάνεσαι τὴ θέσι σου... λέγε τὶ ἔχεις νὰ πεῖς... Κάνε μονάχα γρήγορα... (Ὁ Πέτρος τὸν βλέπει καὶ σωμαίνει). Ἐμπρός... περιμένω...

ΠΕΤΡΟΣ. Σκέπτομαι ἀπὸ πού ν' ἀρχινήσω...

ΑΛΕΞΗΣ. (Νευρικά). Σοῦ εἶπα ὅτι δὲν ἔχω καιρὸ γιὰ χάσιμο...

ΠΕΤΡΟΣ. (Μὲ συγκρατημένη ὀργή). Γιὰ νὰ πᾶς μιὰ ὥρα προτιθέρα στὸ ἐρωτικό σου ραντεβού;

ΑΛΕΞΗΣ. (Μὲ σύγχυσι). Δὲν σοῦ ἐπιτρέπω ν' ἀνακατεύσεις στὴν ἰδιωτικὴ μου ζωὴ...

ΠΕΤΡΟΣ. Σ' αὐτὸ θᾶχες ἀπόλυτα δίκηο ἂν ἐσὺ δὲν ἦσουν ἀνακατεμμένος στὴ δικιά μου...

ΑΛΕΞΗΣ. (Νευρικά). Δὲν εἶμαι δυνατὸς στοὺς γρίφους...

ΠΕΤΡΟΣ. (Σηκώνεται καὶ στέκει ἔμπρός του). Ἄς ρίψουμε τὰ προσωπεῖα... γιὰ μᾶς αὐτὰ τὰ στολίδια εἶνε περιττά... Γνωρίζω τὶς σχέσεις σου μὲ τὴν Ἄννα...

ΑΛΕΞΗΣ. (Σηκώνεται... μὲ σύγχυσι). Πῶς; Τὶ ἐννοεῖς μ' αὐτό; Τὶ σχέσεις μπορῶ νᾶχω μὲ τὴν Ἄννα;

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Δὲν κάνεις γιὰ ἠθοποιός... ὑποκρίνεσαι πολὺ ἄσχημα.

ΑΛΕΞΗΣ. Ὅστε αὐτὸς εἶνε ὁ λόγος τοῦ αἰφνηδιασμοῦ σου; Θέλεις μ' ἄλλα λόγια νὰ μοῦ προτείνεις τὴν ἐξαγορὰ τῆς σιωπῆς σου; Τὸ κόλπο σου δὲν θὰ ἐπιτύχει, καὶ μὴν ἐξευτελίζεις ἄδικα τὴν ἀδερφή σου.

ΠΕΤΡΟΣ. (Μὲ πειρητότητα). Πάντα ὁ ἴδιος! Δὲν μορφεῖς νὰ πεῖς φράσι δίχως προσβολὴ καὶ φαρμάκι...

ΑΛΕΞΗΣ. (Νευρικά). Στὸ συμπέρασμα! Λέγε γιὰ ποῖο σκοπὸ ἦρτες; Τὶ θέλεις; τὶ ζητᾷς;

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Κεῖνο πού ἦρτα νὰ σοῦ πῶ δὲν ἀφορᾷ τὴν Ἄννα... (σὲ μιὰ κίνησι τοῦ Ἀλέξη). Ἡ μὴλλον ἀφορὰ καὶ τοὺς δυὸ μας... Εἶνε ζήτημα σοβαρὸ... καὶ γι' αὐτὸ σὲ παρακαλῶ νὰ μ' ἀκούσεις μὲ ψυχραιμία μὲ προσοχὴ καὶ δίχως θροσιές...

ΑΛΕΞΗΣ. (Καθήμενος). Βλέπω ὅτι μαζί σου χρειάζεται ὑπομονή... Λέγε...

ΠΕΤΡΟΣ. Ἐλέστρεψα ἔδῳ κάτω μὲ τὴ λαχάρα νὰ δυνάψω στὸ χιμητὸ τοῦ ἐργοστασίου καὶ νὰ κάνω σὺν τὸν πατέρα μου ὅτι μπορέσω γιὰ τὴν ἐπιτιχία στὴν ἐκμετάλλευσι... κατέχοντας τὰ στοιχεῖα γι' αὐτό...

ΑΛΕΞΗΣ. (Εἰρωνικά). Εὐχαριστῶ γιὰ τὶς προθέσεις σου... Ἡ ἀπάντησις σοῦ δόθηκε ἐγκαίρως... Ν' ἀκούσομε τὴ συνέχεια...

ΠΕΤΡΟΣ. Εἶνε ἀλήθεια ὅτι ἡ ἀρνησίς σας μὲ τάραιξε. Ὅστερα σκέφτηκα πρακτικώτερα καὶ βρήκα ὅτι δὲν ἔχετε καμμιά ὑποχρέωσι, ἂν δὲ σᾶς πείσω πὼς εἶνε συμφέρον σας, νὰ δεχεῖτε τὴ πρότασί μου... (βλέποντας κατάματα τὸν Ἀλέξη). Ἐχετε ὅμως κάποια ἄλλη ὑποχρέωσι πού δὲν ἐκτελέσατε ἀκόμα...

ΑΛΕΞΗΣ. (Ἀγέρωχα). Στὶς ὑποχρεώσεις μας εἴμαστε πάντα συνεπεῖς...

ΠΕΤΡΟΣ. (Σοβαρά). Τότες κανονίσετε τοὺς λογαριασμούς σας μὲ τὴν Ἄννα καὶ μὲ μένα...

ΑΛΕΞΗΣ. (Μὲ κλοισμό). Ποιοὺς λογαριασμούς; Τὶ θές νὰ πεῖς;

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Μοῦ φαίνεται πὼς μιλῶ καθαρά...

ΑΛΕΞΗΣ. (Μὲ ταραχή). Τὶ σημαίνουν αὐτά; Μήπως

σοῦ χωστώμε μισθούς; ἢ μήπως ἡ Ἄννα δὲν πληρώνεται τακτικά;

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Μὲ ἀναγκάζεις νὰ σοῦ ξαναπῶ ὅτι τὸ σχολεῖο πού σοῦ δίδαξαν τὴν ὑποκρισία δὲν ἦταν καλό...

ΑΛΕΞΗΣ. (Σηκώνεται καὶ χτυπᾷ τὸ χέρι στὸ γραφεῖο). Φτάνουν οἱ εἰρωνεῖες... καιρὸς νὰ τελειώσει ἡ κωμωδία! Τὶ εἶδους λογαριασμοὺς ἐννοεῖς;

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Τὸ μερίδιο τοῦ πατέρα στὰ κέρδη τοῦ ἐργοστασίου κατὰ τὰ τρία χρόνια τῆς συμμετοχῆς του...

ΑΛΕΞΗΣ. (Μὲ μεγάλη ταραχή). Πῶς τὸ εἶπες αὐτό; Τὸ με...ρί...διο...

ΠΕΤΡΟΣ. (Αρθρώοντος ψυχρά). Τοῦ πατέρα κατὰ τὰ τρία χρόνια τῆς συμμετοχῆς του...

ΑΛΕΞΗΣ. Ἄ! μὰ αὐτὸ εἶνε πάρα πολὺ! (σουλτασάροντας, νευρικά). Δὲν φανταζόμουνα ὅτι θὰ φθάσεις σὲ σημεῖο νὰ μᾶς παρουσιάσεις τὸν πατέρα σου συνεταῖρο μας... Ἀρχινᾶς νὰ γίνεσαι ἐπικίνδυνος...

ΠΕΤΡΟΣ. Βλέπω μὲ εὐχαρίστησι ὅτι καὶ σὺ ἀρχινᾶς νὰ μὲ φοβάσαι...

ΑΛΕΞΗΣ. (Στέκει ἀντίκρυ τὸν μὲ δεμένα χέρια). Μὴν ἐκμεταλλεύεσαι μιὰ λέξι πὸν μοῦ ξέφυγε... Δὲν φοβοῦμαιστε κανένα... Εἶναι ὅμως καιρὸς νὰ τελειώνομε... Ἄν ἐπιμένεις πραγματικά στὴν ἠλιθιότητα αὐτὴν τοῦ συνεταιρισμοῦ δὲν ἔχεις παρὰ νὰ πᾶς νὰ ζητήσεις ἐκεῖ πὸν πρέπει τὸ δίκη σου... Δικηγόροι ἄλλο τίποτα... Δῶσε νὰ ἐξειάσουν τὰ ἔγγραφα πὸν κατέχεις καὶ νὰ σοῦ πῶν τὴ γνώμη τους...

ΠΕΤΡΟΣ. Οἱ ἀποδείξεις μου δὲν ἀρκοῦν γιὰ νὰ πείσουν τοὺς δικαστὰς... Εἶμαι βέβαιος πὸς ὑπῆρχε συνεταιρικό συμβόλαιο... ὅπως εἶμαι βέβαιος ὅτι σὺ ξέρεις πῶς ἐξαφανίστηκε...

ΑΛΕΞΗΣ. (Μὲ μιὰ λάμψι χαρᾶς). Ὡστε... δὲν κρατᾶς τίποτα τὸ θεικό; (Μὲ νευρικό γέλιο) Τότες πὸν βασίζονται οἱ διεκδικήσεις σου;

ΠΕΤΡΟΣ. (Σοβαρά). Στὴ δύναμι τῆς ἀνώτερης ἠθικῆς...

ΑΛΕΞΗΣ. (Παγερά). Δὲν ξέρω τί εἶδους δύναμι ἔχει ἡ ἠθική σου γιὰ νὰ τὰ βάζεις μὲ ἀνθρώπους πὸν μποροῦν νὰ σὲ κατασυντρίψουν...

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Μοῦ φαίνεται πὸς εἶσαι γελασμένος στὸ σημεῖο αὐτό...

ΑΛΕΞΗΣ. (Ἀγέρωχα). Κι' ἐμένα μοῦ φαίνεται ὅτι κάτι εἶνε κλονισμένο μέσα σου γιὰ νὰ παραγνωρίζεις τὶς βάσεις τῆς ζωῆς...

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Αὐτὸ θὰ τὸ δοῦμε...

ΑΛΕΞΗΣ. (Ἀγέρωχα). Πρὶν νὰ δοῦμε τίποτα κάνε μου τὴ χάρι καὶ φεύγα... Ἐμπρός... ἄφησέ με ἤσυχο...

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Θὰ φύγω μόλις κανονίσομε τοὺς λογαριασμοὺς μας...

ΑΛΕΞΗΣ. Ἄ! ἔτσι; Λοιπὸν θὰ σοῦ φερθῶ ὅπως σοῦ ἀξίζει... (ἐνὸ σηκώνεται πιάζει ἐπαγγελλόμενα τὸ κουδούνι).

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψύχραιμα). Μὴν χτυπᾶς... δὲν θάρτε κανένας... (Ὁ Ἀλέξης τὸν βλέπει ἐνῶ ἐξακολουθεῖ νὰ πιέζει). Ἐχω λάθει ἐγκαίρως τὰ μέτρα μου... Τὸ κουδοῦνι... (κάνει μὲ τὰ δάκτυλα τὸ σχῆμα τοῦ ψαλιδιοῦ πὸν κόβει).

ΑΛΕΞΗΣ. (Μὲ ὀργή). Ὡστε!... μπράβο ὄραϊα... σὰν λωποδύτης... Νὰ σὲ παραδώσω λοιπὸν στὸ νυχτοφύλακα νὰ βάλλεις γνῶσι. (Κάνει νὰ πᾶει πρὸς τὴ βεράντα).

ΠΕΤΡΟΣ. (Στέκει μπρὸς τοῦ ψυχρὸς θέτοιας τὸ χέρι στὴν πίσω τσέπη σὰν νὰ θέλει νὰ βγάλει πιστόλι). Ἄν ποθεῖς νὰ ξαναἰδεῖς τὸ φῶς τῆς μέρας μὴν κάνεις βῆμα. (Ὁ Ἀλέξης στέκει ἀμφίβολος) Σοῦ ἐπαναλαβαίνω μὴν κάνεις βῆμα... Αὐτὸ θ'ἀνε καλλίτερο καὶ γιὰ τοὺς δυὸ μας...

ΑΛΕΞΗΣ. (Μὲ τρόμο). Πέτρο τί κάνεις; Θὰ καταλήξεις καὶ φονηᾶς; Τὴν καρμανιόλα δὲ τὴν φοβᾶσαι;

ΠΕΤΡΟΣ. (Ἐπιτακτικά). Κάθησε στὴ θέσι σου κι ἄκουσε, ὅπως σοῦ εἶπα καὶ πρὶν, μὲ ψυχραιμία... (Ὁ Ἀλέξης διστάζει). Ἀλλὰ τὸ ἀπειλητικό βλέμμα τοῦ Πέτρον τὸν ἀναγκάζει νὰ καθίσει ἐνῶ αὐτὸς στέκει σὲ λίγη ἀπόστασι).

ΑΛΕΞΗΣ. (Μὲ κατὰπτωσι). Ἀφοῦ ἔχω νὰ κάνω μὲ φονηᾶ...

ΠΕΤΡΟΣ. (Σοβαρά). Μοῦ εἶπες πρὶν κομπάζοντας ὅτι μπορεῖς νὰ μὲ κατασυντρίψεις γιατί νομίζεις τὸν ἑαυτὸ σου πολὺ δυνατό... Θέλησα νὰ σοῦ ἀποδείξω τὸ ἐναντίο...

ΑΛΕΞΗΣ. (Παγερά). Ὁ κάθε ληστής μὲ τὸ πιστόλι στὸ χέρι θ'ἀκανε τὸ ἴδιο...

ΠΕΤΡΟΣ. Ἐχω κάποια διαφορὰ κι ἀπ' αὐτοὺς κι ἀπὸ σένα...

ΑΛΕΞΗΣ. Δὲ τὴν βλέπω πούθενά.

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Πρὶν δυὸ λεπτά ὅταν μὲ εἶδες ἀπο-
φασισμένο κιτρινίσεις, ἔχασες κάθε ἀνδρισμὸ καὶ ξανακά-
θησες αὐτοῦ ταπεινὸς καὶ ντροπιασμένος. Ἐνῶ ἐγὼ δὲ γλώ-
μιασα, δὲ φοβήθηκα, ἂν κι ὁ κίνδυνος ἦταν ὁ ἴδιος καὶ
γιὰ τοὺς δυὸ μας.

ΑΛΕΞΗΣ. Γιὰ νᾶνε ὁ ἴδιος θᾶπρεπε νᾶχω κι ἐγὼ πι-
στόλι στὴν τσέπη καὶ πρὸ πάντων νᾶχω ἔνοστιχτα φονηᾶ...

ΠΕΤΡΟΣ. (Υπόζωγα). Νομίζεις ὅτι ἂν σὲ σκόταν
θᾶδενά τὰ χέρια γιὰ νὰ παραδοθῶ μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ
συγκινήσω τοὺς ἐνόρχους μὲ ἐλαφρυντικά; ἢ ὅτι θὰ πη-
δοῦσα ἀπ' τὸ παράθυρο γιὰ νὰ καταντήσω ἂν γλύτωνα
φυγόδικος; Ὅχι!... θὰ περισσεύει πάντα μιὰ σφαῖρα
καὶ γιὰ τὰ δικὰ μου μυαλά... Θέλεις τώρα νὰ μάθεις γιατί
δὲ φοβήθηκα; (Ὁ Ἀλέξης τὸν βλέπει). Γιατί ἔχω χειρω-
μετηθεῖ ἀπὸ τὸ φόβο τοῦ θανάτου... Αὐτὴ εἶνε ἡ δύ-
ναμὶς μου. (Βγάζει ἀπὸ τὴν τσέπη τὸ πιστόλι) Τὸ περί-
στροφο τοῦτο εἶνε ἡ κληρονομιά τοῦ πατέρα μου. Εἶνε τὸ
μεγαλειότερο δῶρο ποῦ μοῦ γένηκε ὡς σήμερα... (μὲ φωνὴ
βαθεῖα). Μέσα στίς δοκιμασίες ποῦ πέρασα μοῦ ἦταν πο-
λύτιμος σύντροφος... Πολλὲς φορὲς πείνασα... Πούλησα
ὅτι εἶχα, αὐτὸ ὅμως ὄχι. Πολλὲς φορὲς βρέθηκα μπροστὰ
στὸ χάος κι αὐτὸ μὲ δυνάμωνε, γιατί δὲν εἶχα παρὰ νὰ τὸ
ἀνομιπήσω στὸν κρόταφο γιὰ νὰ τελειώσω... καὶ μὲ συγ-
κρατοῦσε ἡ σκέψις ὅτι πάντα ἔχω τὸν καιρὸ... Γι' αὐτὸ
ὅταν τὸ ἔνοιωθα πάνω μου αἰσθανόμωνα τὸν ἑαυτὸ μου
ἐλεύθερο... Μιὰ κίνησις καὶ θὰ μ' ἔριχνε στὴν παντοτει-
νὴ γαλήνη... Ἡ ἰδέα αὐτὴ μὲ χειραγέτησε γιὰ πάντα
ἀπὸ τὸν φόβο τῶν ἀνθρώπων... Τίποτα πιά δὲν μὲ τρο-
μάζει... Ὁ πλοῦσιος ταξειδιώτης ὅταν στενοχωρηθεῖ σ'
ἓνα τόπο εἶνε ἐλεύθερος ν' ἀλλάζει διαμονὴ ὅτι ὦρα θέλει
χάρις σὰ λεπτά ποῦ ἔχει στὴν τσέπη... (θέτοντας τὸ πε-
ριστροφὸ στὴν τσέπη του). Μὲ κατάλαβες τώρα;

ΑΛΕΞΗΣ. (Ἐνῶ τὸν βλέπει μὲ φόβο). Καταλαβαίνω
πὼς ἔχω νὰ κάνω μὲ ἀνθρώπο ποῦ ἔχει ἐπικίνδυνα κλονι-
σμένο τὸ μυαλό...

ΠΕΤΡΟΣ. ἴσως... Αὐτὸ ὅμως τὸ χρεωστῶ σὲ σᾶς...
Ἐφυγα ἀπὸ δῶ διωγμένος... Τλαιπωρήθηκα ὅσο λί-
γοι... Ξαναγίρισα τὴν ὦρα ποῦ νόμισα ὅτι ἐπέτυχα κάτι
ποῦ μποροῦσε νὰ σᾶς χρησιμεύσει... ἔτοιμος νὰ τὰ ξε-

χάσω ὅλα... καὶ τὴν κλειδιά ἀκόμα ποῦ μᾶς γένηκε...
Αὐτὸ ὄχι γιὰ σένα, οὔτε γιὰ τὸν ἀδελφὸ σου... Νόμιζα κά-
ποιον ἄλλον ἀνώτερό σας καὶ θέλησα κι ἐγὼ νὰ σταθῶ
ψηλά... Δέχτηκα κι ἀπ' αὐτὸν γιὰ ἀνταμοιβὴ τὴ σκληρό-
τερη παρεξήγησι... Ἐσεῖς μὲ πετάτε καὶ πάλι στὸ δρό-
μο... καὶ σὰν νὰ μὴν ἔφταναν αὐτὰ εἶδα πρὶν ἀπὸ λίγη
ὦρα ἐδῶ μέσα τὴν ἀδερφή μου σὰν πληγωμένο πουλί, νὰ
καταφεύγει σὲ μένα τὸν περιφρονημένο καὶ ἄστεγο καὶ νὰ
μοῦ ζητᾶ προστασία... Δὲν σοῦ φαίνονται ἀρκετὰ αὐτὰ
γιὰ νὰ κλονίσουν ἓνα μυαλό;

ΑΛΕΞΗΣ. (Ἀγοῦ σηκωνθεῖ καὶ κάνει ἓνα γέρο στέκει
μπρὸς του). Πές μου καθωρισμένα πράγματα... Ποιὲς
εἶνε οἱ ἀπαιτήσεις σου;

ΠΕΤΡΟΣ. (Σοβαρά). Τὸ δίκαιο...

ΑΛΕΞΗΣ. (Ἠμίγωνα). Ἐπιμένεις πάντα σ' αὐτό; (κείνη
τὴ στιγμὴ ἀκούεται μιὰ σφουριγματιά. Ὁ Ἀλέξης κάνει ἓνα
βήμα σὰν νὰ θέλει νὰ τρεῖξει πρὸς τὴ βεράντα).

ΠΕΤΡΟΣ. (Στέκοντας μπρὸς του. Ἠμίγωνα). Μὴν κά-
νεις βήμα... ἂν ἀγαπᾶς τὴ ζωὴ σου κάθησε καλλίτερα
στὴ θέσι σου...

ΑΛΕΞΗΣ. (Φαίνεται πὼς διατάζει, ἔστερα γροῖζει στὸ
γραφεῖο του καὶ κἀθετα. Νευρικό) Πολὸν καλά...

(Ἐνῶ κι οἱ δύο εἶνε ἀπασχολημένοι ἀνοίγει ἀδόουβα ἡ
πόρτα τοῦ βάνου καὶ προβάλλει ἡ Εἰρήνη. Φορεῖ παι-
μιονάο. Μόλις τοὺς δεῖ κάνει νὰ τραβηχτεῖ. Μιὰ ἀνήσυχη
ὁμως περιέρχεται τὴν συγκρατεῖ καὶ στέκει παραζολονδόντας
τὴ σιγρὴ δίχως νὰ τὴν ἀντιληφθοῦν).

ΠΕΤΡΟΣ. (Υποβλητικά). Υπόγραψε τὸ χαρτί αὐτό...
Εἶνε ἡ ὁμολογία τοῦ ποσοῦ ποῦ μᾶς χρωστάτε. (Ὁ Ἀλέξης
τὸ πέρνει καὶ διαβάζει). Βλέπετε πὼς λαβαίνω ὑπ' ὄψιν τίς
χορηματικές σας στεναχώριες... Σᾶς δίνω ὅλο τὸν καιρὸ
γιὰ τὴν ἀποπληρωμὴ...

ΑΛΕΞΗΣ. Κι ἂν υποθέσουμε ὅτι ἀρνοῦμαι νὰ ὑπο-
γράψω;

ΠΕΤΡΟΣ. Πιστεύω πὼς ἀγαπᾶς ἀρκετὰ τὴ ζωὴ γιὰ νὰ
μὴν ἀρνηθεῖς.

ΑΛΕΞΗΣ. (Μετὰ δισταγμὸ ἀγοῦ δεῖ τὸν Πέτρο σὰ μᾶ-
τια πέρνει ἀπότομα τὴν πέτρα ἐπογράφει καὶ τοῦ δίνει τὸ
χαρτί... Μὲ θυμὸ). Τώρα μπορεῖς νὰ μὲ ξεφορτωθεῖς. Τὸ
σχεδιό σου ὡς ἐδῶ ἐπέτυχε. Μὲ τὴν ἐπιτυχία σου χάθηκε ἡ

δύναμις τοῦ πιστολίου ὅπως σὲ κάθε ληστρική ἐπιτυχία...
Μένει νὰ δοῦμε ὑστερα ἀπ' αὐτὸ ποιὸς εἶνε ὁ δυνατὸς-
τερος... μὲ δίχως πιά φονικά ὄπλα...

ΕΙΡΗΝΗ. (Ἀφίει ἐνὶ παραιταμένῳ νευρικό γέλιο.
Στρέφουν κι οἱ δυὸ καὶ τὴν βλέπουν μ' ἐκπληξι. Πάνει ἀπό-
τομα τὸ γέλιο καὶ προχωρεῖ). Τοῦ χρωστούσατε χρήματα
κι αὐτὸς γιὰ νὰ τὰ πάρει μεταχειρίσθηκε τὸ πιστόλι;
(Στὸν Πέτρο ἐνῶ πάλι γελά νευρικά). Κι ἐσύ!.. χά! χά!..
χά... ὁ μεγαλοῦδεάτης ποῦ περιφρονοῦσες τὴν ὑψηλὸ!..
(Ὁ Πέτρος κάνει ἓνα βῆμα, σὰν νὰ θελεῖ νὰ τῆς μιλή-
σει... Τὸν σταματᾷ ἀπότομα). Σώπαινε!... Οὔτε λέξι!...
(Στὸν Ἀλέξη). Κι ἐσύ!.. κι ὁ πατέρας!.. τέτοιο πέσιμο!...

ΑΛΕΞΗΣ. (Μὲ κατάπτωσι). Εἰρήνη... παιδί μου...
ἐσὺ δὲν ξέρεις... τὰ συμφέροντα τοῦ ἐργοστασίου...

ΕΙΡΗΝΗ. (Μὲ ὀργή, ὑπόκωφα). Ἀλήθεια!... ξέχασα...
ναί... τὸ ἐργοστάσιο! βέβαια... δικαιολόγησε μ' αὐτὸ
τὴν ταπεινώσι... τὴν κατάπτωσί μας!... μπροστὰ σὲ ἄν-
θρωπο σὰν καὶ τοῦτον ἐδῶ!...

ΠΕΤΡΟΣ. (Ἡροτοῦ μιλήσει ἡ Εἰρήνη ἦταν ἔτοιμος νὰ
φύγει. Ἡ προσβολὴ τὸν κλονίζει. Μετὰ μιὰ στιγμὴ σιωπῆς
προχωρεῖ πρὸς τὸν Ἀλέξη). Τὰ λόγια τῆς κυρίας δὲν τὰ
λαθαίνω ὑπ' ὄψιν... Κάθε γυναῖκα μὲ ἔπαρσι θά'λεγε τὰ
ἴδια... Ἐσὺ ὅμως εἶπες κάτι πολὺ σοφικό... (σιωπαίνει
μιὰ στιγμὴ). Πραγματικὰ κείνος ποῦ ἐπιβάλλει τὴ θέλησί του
μὲ τὸ πιστόλι χάνει τὴ δύναμί του μόλις ἐπιτύχει... ἔστω
κι ἂν δὲ φοβάται τὸ θάνατο... (στέκει καὶ πάλι μιὰ στιγμὴ).
Ἔχεις δίχρη... Τὸ χαρτί αὐτὸ δὲ μοῦ χρειάζεται... (τὸ
θέτει πάνω στὸ γραφεῖο). Θὰ σοῦ ἀποδείξω τὴ δύναμί μου
μ' ἓνα ὄπλο πολὺ πιὸ ἐπικίνδυνο... μὲ τὸ μυαλό μου...
(Φεύγει ἀπότομα ἀπὸ τὴν πόρτα δεξιά... Ὁ Ἀλέξης βλέ-
πει μὲ ἐκπληξι πρὸς τὸ μέρος ποῦ ἔφυγε, ἐνῶ ἡ Εἰρήνη τρέ-
χει καὶ ἀρπάζει τὸ χαρτί).

ΕΙΡΗΝΗ. (Ἀφοῦ διαβάσει τὸ χαρτί βιαστικά... μὲ
φρίκη). Ὁ πατέρας του ἦταν συνέταιρός σας; (κάνει νὰ
τρέξει πρὸς τὸ μέρος τοῦ Πέτρον, σταματᾷ ὅμως ἀπότομα
καὶ βλέπει τὸν Ἀλέξη ποῦ στέκει μὲ τὸ κεφάλι σκυφτό,
ἐνῶ στὸ μεταξὺ πέφτει ἡ ἀδελφαί).

ΑΥΔΑΙΑ

(Ἀκολουθεῖ ἡ τρίτη πράξι)

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΗ ΕΛΕΓΕΙΑ

Στοῦ καφερείου τοῦ ἐπαρχιακοῦ μιὰν ἄκρη καθισμένη,
μόνη, ὅρα τώρα, σὰν παρατημένη ἡ θεατρίνα
ἄβουλη κι ἀνεοργη κνιττάει μὲ βλέμμα ἄδειο τὸν δρόμο.
Μὲς στὴν ψυχὴ τῆς ἡ βροχὴ φύλλα νεκρὰ σωριάζει.

Μ' ἀναπολήσεις πάσκησε λίγες στιγμὲς νὰ ἐλπίσει
ὅμως ἡ μνήμη ἐθόλωσε καὶ τ' ὄνειρο δὲν ἦρθε,
κι ὥρες μονντές, ἀτέλειωτες σὰ λιπαρεία μονάχα
ἐπίμορα ἐπεράσανε, κουραστικά ἀπ' τὸ νοῦ τῆς.

Βαμμένη ἀδέξια, κακοζωϊσμένη, ἀγροπνισμένη,
γριὰ πρὶν τὰ γηράματα, κνιττάει ἡ θεατρίνα
στὰ χρόνια ποῦ ἐδιαβήκανε, στὰ χρόνια ποῦ θαρροῦνε
καὶ πονθερά μὴδ' ἓνα φῶς νὰ τῆς γελάει δὲ βροίσει.

Κι ὄλο ἡ βροχὴ φύλλα νεκρὰ σωριάζει στὴν ψυχὴ τῆς.

Κ. ΠΑΡΑΣΧΟΣ

ΕΝΑ ΔΑΚΡΥ

Μιὰ μαργαρίτα ξέφυγη, ξεροὴ
σὰν τὶ μπορεῖ,
σὰν τὶ μπορεῖ σὲ μιὰ καρδιὰ νὰ φέρη;
— Ποιὸς τὸ ξαίρει...;

Καμμιά φορὰ γεννάει συλλογισμοὺς
ξυπνάει καημοὺς,
ἀνάσταση ζωῆς δίνει, ποῦ μένει
νεκρωμένη.

Καμμιά φορὰ γεννάει γιὰ μιὰ στιγμὴ
μιὰ λάγνα ὀρμή,
κι ἄλλοτε πάλι μιὰ χαρὰ φευγάτη
σὰ γοργὸ ἄτι.

Μιὰ μαργαρίτα ξέφυγη, ξεροὴ
— Ἄχ! πὸς μπορεῖ; —
μοῦ φέρνει σὰν προβάλλει ἐκεῖ, σὲ μι ἄκρη
ἓνα δάκρυ!

ΣΠΥΡΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΟΝΚΙΧΩΤΙΚΟ

..... μὲς στὴν ὀμίχλη θὰ χαθοῦμε). Καὶ στὸ σιζόφωτο
θ' ἀνοίξομε τὰ χέρια μας, θὰ κλίνομε τὸ γόνυ
καὶ κείνο θὰ μᾶς κλείσῃ στὴν ἀγκάλη του.

(Μὲς στὴν ὀμίχλη θὰ χαθοῦμε· μὰ προσπάθεια
ἀκόμα θὰ χαθῆ χωρὶς ἀντίστασι).

Ἐλάτε τῆ Ζωῆ γὰ ζήσομε ὅλοι,
ποὺ μὴ ἐσωτερικὴ διάθεσι μᾶς ὥρισε,
μεταρσιωμένην μὲ μιὰν ἄλλη σκέψη.

Θὰ μείνομε πιστοὶ σημαιοφόροι, καὶ ἀρχὴ μας
θάναυ ἢ μεγάλη ἀγάπη γι' ἡ συμπάθεια
πρὸς τοὺς μικροὺς ποὺ ζοῦν ταπεινωμένοι
μακρὰ ἀπὸ σκέψεις καὶ πιζοῦ ἐρωτήματα.

Κλεισμένοι στὴ γωνιά τοῦ ἑαυτοῦ μας
ντυμένοι μὲ κλειστὰ φορέματα
τὴν ὄρα τὴ μοιραία θὰ κατεροῦμε
τὸ γόνυ ποὺ θὰ κάμφομε μὲ σῆνεσι γι' ἐνλάβεια
— καὶ στὴν ὀμίχλη θὰ χαθοῦμε καὶ στὸ σιζόφωτο.

(Κι' ἔτσι βουβὸς καὶ σιωπηλὸς θὰ κλείσῃ τὰ ὠχρὰ μάτια
ὁ Πόθος καὶ ἡ Ἀνάμνησι μᾶζι συντοπισμένα,
σὰ μίᾳ προᾶξις δράματος ποὺ ἡμαπέτυχε,
κι' οἱ ἠθοποιοὶ ξεσοῦν τὰ προσωπεῖα
καὶ φεύγουν χωρὶς πῦλ καμμιὰ συναίσθησι
γιὰ τὴν ἀποτυχία τῆς ἠθοποιίας).

— Ἔτσι καὶ μεῖς: κάποια Νυχτιὰ βαδίσαμε
γὰ καταλάβομε πύργους ψηλοὺς καὶ κάστρα
πέσαμε ὁμως ὅλοι χάμω, ἀνάσκελα
γι' ἐβλέπαμε γὰ μᾶς γελοῦν καὶ τ' ἄστρα. —

ΑΥΛΑΙΑ

Ἄνθρωποι μᾶς ἐχώρισαν· κι' ἡ χίμαιρα
μᾶς τίλιξε μὲ τὰ ὠχρὰ τῆς χέρια,
ἢ ἀνάμνησι μᾶς ἔντυσε στὰ σάββαρα
κι' ἡ λήθη ἰσχνὰ μᾶς ἄναψε ἀγιοκέρια.

Τοῦ χωρισμοῦ τὸ δρᾶμα, ἐσυντελέστηκε·
ἢ αὐλαία μᾶς ἐχώρισε μ' ἄμετρον θλίψη·
ἐξομολόγησι ποτέ δὲ σοῦζακα· ποῦ,
κι' ἔχω στὰ σωθικὰ πιζοῦ μὴ τύψη.

ΕΣΥ - ΕΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙ.

(Τὸ τραγοῦδι ποὺ δὲ θὰ καταλάβῃς ποτέ,
πὺς ἐγράφητε γιὰ Σένα, ἂν καὶ θὰ τὸ πάρη
ἐπανελημμένα στὰ χέρια σου χειρόγραφο, ἂν
καὶ θὰ τὸ διαβάσῃς πολλές φορὲς καὶ μᾶζι μου).

Ἔχω τραγοῦδια γράφει γιὰ τὸν Ἔρωτα
γιὰ τὴ Χαρά, τὸν Πόνο, τὴν Ἀρρώστεια,
ὠχρὰ τραγοῦδια ποὺ δὲ λένε τίποτα.

Λέξεις γεμᾶτες ἴσως μουσικῆ, ρυθμὸ καὶ ρίμα,
χωρὶς ζωὴ, μὲ χρώματα, μ' αἰσθήματα
ποὺ αἰσθάνθηκα καὶ δὲν αἰσθάνθηκα ποτέ μου.

Μὰ κείνο τὸ τραγοῦδι ποὺ ΔΕΝ ἔγραφα
καὶ ποὺ μοῦ μένει πόνος στὴ ψυχὴ μου
εἶσαι ΕΣΥ - τραγοῦδι σὲ ρυθμὸ νοσταλγικὸ

πὸν συγκεντρώνεις ὅλα τὰ στοιχεῖα
μιαῆς αἰσθητικῆς, κι' ἀγαπητῆς ποιήσεως
τραγοῦδι γεννημένο ἀπὸ τραγοῦδι.

Ἔχεις ζωὴ μέσα σου ἀναπόσπαστη
συγκερασμένη μὲ ὀρμές καὶ μ' ἀγωνίες
μὲ ὄχρους πεσσιμισμούς κι' ἀνίες ἀένταες.

Τραγοῦδι πὸν ποτὲ δὲν ἔχω γράφει.
Τραγοῦδι πὸν ἐπλάστης ἀπὸ ποίημα
τραγοῦδι φυσικὸ κι' ἀγαπημένο...

Ἔλα νὰ τὸ διαβάσουμε κι' αὐτὸ μαζί
ἔλα τὸ ὄραϊο τραγοῦδι νὰ τὸ ποῦμε
ἀφοῦ κι' οἱ δύο μας γράφομε ποιήματα.

Ποιητῆς Ἐσύ, μ' ἀσθενικὲς θλιμμένες τάσεις,
κι' ἐγὼ μὲ κολασμένα διανοήματα,
ἔλα σὲ μιὰ ζωὴν ἡδονικὴ νὰ κυλιστοῦμε,

καὶ νὰ ἐνώσουμε τίς στείρες μας πηγές,
νὰ ζωντανέψουμε τὰ ὄχρά μας τὰ τραγοῦδια.

Ο ΜΑΡΙΟΣ ΒΑΪΑΝΟΣ

NECESSITAS

ΠΕΠΡΩΜΕΝΟ

II

Τὴ λύπη μου πάλι θὰ τραγουδήσω!
Ἀπ' τὴν καρδιά μ' ἄγιο θουσιαστήρι
χαρὲς καὶ πόθους ποῦ κοιμοῦνται στείροι
στοὺς τέσσερης ἀνέμους θὰ σκορπίσω.

Ὡς τὴν κορφὴ τοῦ πόνου θὰ κυλήσω
σὰν Σίσυφος τὴν πέτρα ποῦ θὰ γόρη
βαρειά στὴν κεφαλὴ μου νὰ μὲ σύρη
μέσ' σὲ γκρεμούς τῆς σάρκας μου νὰ σχίσω.

Διλήμματα τὸ ροιζικὸ μ' ἀνοίγει
καὶ θλιβερὸ σκοτάδι μὲ τυλίγει
ποῦ τῶν καιρῶν σκληρὴ κατάρρα, ἡ τύψη

σταλάζει στὴν καρδιά μου αἰώνια θλίψη.
Μοῖρα τῆς μοίρας τ' ἄδικο γραμμένο,
τὸ βῆμα μ' ὀδηγεῖ τὸ πεπρωμένο.

ΕΙΜΑΡΜΕΝΗ

III

Τὴ θλίψη μας πόσο βαθειὰ τὴ ζοῦμε!
Ἀξέπνητοι ἕνα πυκνὸ μαγνάδι
φαίνομε καὶ σ' ἀτίμητο ἑφάδι
τῆς πίστες μας ὀλονυχτὶς κεντοῦμε.

Καὶ τ' ὄνειρό μας πλουμιστὸ θωροῦμε!
— Μήτε μιὰ λάμπρι μέσα στὸ σκοτάδι. —
Οἱ πόνοι μας ἀραδιαστοὶ κι' ὀμάδι
χρυσῶν στὸ μακρὸν δρόμο ποῦ τραβοῦμε.

Μέσα στοῦ σύμπαντος τ' ἄγνωρο κῆμα
τὸν στροβίλο τοῦ ἀφρισμένου αἰθέρα
κυλοῦμε μιὰ ζωὴ δυστυχημένη

ὥσπου νὰ βροῦμε τὸ κοινὸ μας μνημα.
Στὴν ἄβυσσο μιὰ ἀδόκητη φοβέρα
καταδιώκει μας: ἡ Εἰμαρμένη.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΒΨΙΣΙΜΙΤΖΑΚΗΣ

ΣΤΟ ΚΗΠΑΡΙ

Τ' ἄνθια σὸ κηπάρι, τ' ἄνθια σὸ κηπάρι
Τᾶζωσαν οἱ βᾶτοι,
Τᾶζωσαν καὶ μένει μιὰ ζωὴ θλιμμένη
Ὅπου δεῖ τὸ μάτι.

Τᾶζωσαν τ' ἀγκάθια — στέρησες καὶ πάθια —
Τ' ἄνθια σὸ κηπάρι,
Τᾶζωσαν καὶ μένει μιὰ ζωὴ θλιμμένη
Μιὰ θλιμμένη χάρη.

Τ' ἄνθια καὶ τ' ἀγκάθια — χαλοσύνες, πάθια —
Στὸ κηπάρι ἀντάμα
Τῶνα κλαῖ καὶ λυόνει, τ' ἄλλο λὲς φουρνῶνει
Ἄπ' τ' ἐνοῦ τὸ κλάμα.

Κλαῖνε... Κ' ἡ ὀδύνη σιγαρὰ τὰ γδύνει
Ἄπὸ τῆ θωριά τους,
Κλαῖνε... Κ' ἡ ὀδύνη πιὸ βαθιὰ τὰ ντύνει
Ἄπ' τὴν εὐωδιά τους.

Κλαῖνε καὶ πονοῦνε καὶ μὲ πόνο ζοῦνε
Τρισενωδιασμένα,
Καὶ τ' ἀγκάθια ἀπλώνουν καὶ τὰ περιζώνουν
Δακρυοποιισμένα...

Τ' ἄνθια σὸ κηπάρι, τ' ἄνθια σὸ κηπάρι
Τᾶζωσαν οἱ βᾶτοι,
Τᾶζωσαν καὶ μένει μιὰ ζωὴ θλιμμένη
Ὅπου δεῖ τὸ μάτι.

ΝΙΚΟΛΑΣ ΦΥΛΛΑΣ

ΠΡΟΠΟΛΕΜΙΚΟΙ ΠΕΡΙΠΑΤΟΙ (II)

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Ἦταν εὐχάριστος, ἦταν ἡδὺς ὁ πνευματικὸς βίος πρὶν τοῦ 1914. Ἡ πνευματικὴ ζωὴ καὶ κίνησις ἀπλώνονταν τότε μὲ μιὰ τέτοια χάρη, τέτοια ἁρμονία, ποῦ ἀμφίβολο, ἂν ποτὲ ἡ ἐκτροχιασθεῖσα ἀνθρωπότης κατορθώσει πιά νὰ ξανάβρῃ. Ἱεροὶ παλμοὶ δονοῦσαν ὄλων τὲς καρδιές· εὐγενεῖς πόθοι διατηροῦσαν τὸ μυαλὸ σὲ διαρκῆ ἡδονικὴ διεγερση. Ὅλοι τότε, ἓνα καὶ μόνο ὄνειρο εἶχαν: τὴν ζωή.

Ἡ φιλοσοφία δλόκληρη εἶχε στραφεῖ πρὸς τὴν ζωή· ἡ ποίησις, ἡ διάφορες τῆς τέχνης μορφές, κάθε ἄτομο ἰδιαιτέτως ὡς σκοπὸ ἐπερναν τὴν ζωὴ καὶ ὅλοι ἦσαν σύμφωνοι μὲ τὸν ποιητὴ:

La vie est à monter et non pas à descendre...
Et qu'importe souffrir, si c'est pour s'exalter?

Τὸν πλοῦτο ποῦ ὄνειρεύετο ὁ καθεὶς ν' ἀποκτήσει, ν' αὐξήσει, ἦταν ἡ ζωὴ, ἡ ζωὴ παρορσιάζετο ὡς ὁ μόνος «πραγματικὸς πλοῦτος», ὁ μόνος ποῦ ἄξιζε νὰ κυνηγήσει κανεὶς. Ἡ ζωὴ! ἀλλὰ τί μαγικὴ λέξις ἦταν αὐτὴ καὶ πῶς ἤχοῦσε μυστικὰ στ' αὐτιά μας! Διεβλέπαμε σ' αὐτὴ, ὅλες τὲς δυνάμεις τοῦ Ἀπειροῦ καὶ τὲς δυνατὲς τελειότητες. Ὅλα τὰ ἄλλα μᾶς ἐφαίνοντο ἐπιφάνεια ἢ κούφια· ἡ ζωὴ μόνη, ἦταν τὸ βάθος, ἡ οὐσία.

Ἡ ζωὴ δὲ ἦταν γιὰ μᾶς κάτι ποῦ ἐξίσου μᾶς ἐκυβερνοῦσε καὶ ἐκυβερνούσαμε· ποῦ ἐκυβερνούσαμε τόσο πιὸ τέλεια ὅσο τὸ χέρι μας τὸ εἶχαμε πιὸ ἐλαφρὸ ἐπάνω της.

Ἡ ἐπιστήμη, μὲ τὴν ἀφαντάστου μεγαλείου θεωρία αἰῶνος, φθάσει καὶ κατασταλάξει, μᾶς ἐπέτρεπε τέλος νὰ δόσομε μιὰ βᾶση θετικὴ σ' ἐκεῖνο ποῦ προξενούσε τὴν κατὰπληξί μας: στὴν ἔννοια τῆς ζωῆς, ἔννοια μόνον τοῦτο ποῦ εἶχε περάσει ἀπαρατήρητη ἐπὶ αἰῶνες ἀπὸ τοὺς φιλοσόφους. Ὁ XVIII, εἶναι ἀλήθεια, εἶχε φθάσει σὲ μιὰ ἀντίληψη δημιουργικῆ τῆς φύσης, ποῦ τῆς ἀπέδιδε περιῶπου ὅτι οἱ δυὸ μετέπειτα αἰῶνες ἀπέδωσαν στὴ ζωή.

Ἄλλὰ Φύσις, Ζωή, μὲ τὴν ἔννοια αὐτὴ δὲν ἦταν

πέρα μιὰ ἐλάνοδος στήν Ἴωνική φιλοσοφία, τοῦ Ἰ αῖ ω ν ο ς, στήν φιλοσοφία τοῦ «γίγνεσθαι», στό «πάντα ρεῖ» τοῦ Ἡρακλείτου, στές θεωρίες ἀκόμη τοῦ Ἀναξιμάνδρου, τοῦ Ἐμπεδοκλέους, τοῦ Δευκίππου καί τοῦ Δημοκρίτου. Μιά θετική βάσις, μιὰ ἐπιστημονική πειραμάτισις, αὐτό καί μόνο εἶχε λείψει ἀπό τοὺς Ἕλληνας ἰδρυτὰς τοῦ ἔ ξ ε λ ι κ τ ι κ ο ὗ συστήματος.

Ἡ δ ἰ ν η τοῦ Δημοκρίτου καί τὸ atome-tourbillon τοῦ Thomson, δὲν ἀνεγνώρισαν τὴν συγγενεία τους, τὴν ἀδελφότητά τους πέρα ἀπὸ τοὺς αἰῶνας;

Στὴν Ἀλεξάνδρεια, μὲ τὸ μωσαϊκὸ τοῦ πληθυσμοῦ της, ὑπῆρχαν τότε μερικοὶ νέοι, ποῦ λίγο ὥχροι ἀπ' τὴν πολλή μελέτη, ἀθόρυβοι, ἐκκυκλοφοροῦσαν στοὺς στενοὺς δρόμους τῆς πόλης ἢ τὴ φαρδύα της προκυμαία, λυπημένοι μόνο ποῦ ζοῦσαν μακριὰ ἀπὸ τὰ μεγάλα κέντρα πολιτισμοῦ, ὅπου ἡ μόρφωσις των κι ἐκπαίδευσις θὰ ἦτο πολὺ ὀλιγότερο ἐπίπονη.

Οἱ νέοι αὐτοὶ ἓνα ἐκνηγοῦσαν στό βίο τους: τὴν Ἀλήθεια, καί ὁδηγοὶ γιὰ τὴν Ἀλήθεια δὲν ἐγνώριζαν ἄλλην ἀπὸ τὴν Ἐπιστήμη. Ἡ ἀμάθεια, τὸ σκότος, τὸ ψεῦδος, ἦσαν λέξεις καί πράγματα ποῦ τοὺς ἐνέπνεαν μιὰ μεγάλη ἀπέχθεια.

Παιδιά τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ποῦ ζητοῦσε «περισσότερο φῶς», θὰ ἐφοικιάζαν ἐὰν ἄκουαν νὰ γίνεται λόγος περὶ ἁ σ ι α τ ι κ ῶ ν τ ἄ σ ε ω ν, περὶ ἁ ν α τ ο λ ἰ τ ι κ ῆ ς σοφίας, περὶ μ ε σ α ι ω ν ι κ ῶ ν ἀντιλήψεων. Ἡ νεότης ἐνεῖνη ἔβαινε νατ' εὐθείαν πρὸς τὸ φῶς καί δὴ τὸ ἔ λ λ η ν ι κ ὸ ν, περιφρονώντας κάθε τι τὸ μὴ ἑλληνικό. Καί εἶχε μεγαλώσει καί ἀναπτύχθει μὲ πλήρη ἐμπιστοσύνη στὴ Δύναμι τοῦ Λογικοῦ. Ὁ μυστικισμὸς γι' αὐτὴν ἦταν ἓνα ὑπόλειμμα τοῦ παρελθόντος. ἢ γένημα τῆς ἀνατροπῆς, ποῦ ἀρκοῦσε μιὰ μὲ μέθοδο καμωμένη προσπάθεια τοῦ Λογικοῦ γιὰ νὰ τὸν ἐξαλείψει.

Ἡ λατρεία τῆς ἐποχῆς; Ἀλλ' ἦταν ἡ Ἀθηνᾶ καί ὄχι εἶδωλα ἑξωτικά, ποῦ κατήνησαν πλέον εἶ δ η εἰ σ α γ ω γ ῆ ς.

Κάθε ἄτομο τότε ἐγύρευε τὴ λύση ἐνὸς προβλήματος, γιὰ νὰ κορδέσει τὴν περιέργειά του καί κανονίσει τὴν ζωὴ του. «Φιλοσοφία, θανάτου μελέτη» — «φιλοσοφία μελέτη ζωῆς». — Σὲ κάθε νεό τότε ἐκρύπτετο καί ἓνας φιλόσοφος. Ἡ ἄστασία, ἡ ἀβουλία δὲν ἐκυριαρχοῦσαν τὰ πνεύματα. Εἶχαν ὄλοι ἀρχὰς σταθεράς, οἱ ἀγῦρτες δὲν εἶχαν πέρασι. Ὑπῆρχαν βέβαια καί τότε ἀγῦρτες τῆς σκέψης καί σοφιστὰι μὲ τὴν κακὴ σημασία τῆς λέξεως. Ἀλλ' ἔχρησιμευσαν μόνο γιὰ τὴν ποικιλία. Ὁ κόσμος ἤξευρε νὰ προφυλάσσεται ἀπ' αὐτούς. Ἐνῶ σήμερα οἱ ἀγῦρται κυβερνοῦν, καθοδηγοῦν. Ἀκόμη λίγο καί θὰ δοῦμε καί θαυματουργούς.

Ὅπως ὁ ποιητὴς Φερνάξης τοῦ Καθάφη, ἔτσι κάθε ἄνθρωπος σκεπτόμενος ζοῦσε τότε μὲ μιὰ «ποιητικὴ ἰδέα» δηλ. μὲ τὴν πραγματοποίηση μιᾶς σκέψης του. Ὅπως ὁ Φερνάξης, δημιουργοῦσε τὸν Δαρεῖο, ἔτσι κάθε ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς ἐπροσπαθοῦσε νὰ «δημιουργήσει τὸν ἴδιο ἑαυτό του».

Καί ὅπως τὸν Φερνάξη, τὴ στιγμή ποῦ ὁ θρίαμβός του ἦταν ἐγγύς, τὴν ὥρα ποῦ τὸ ἔργο του ἐλησιάζε νὰ περατωθεῖ, ἑξωτερικὰ γεγονότα ἀνησύχησαν, τὸ ἴδιο ἢ μεταπολεμικὴ ἐποχὴ ἀφήρεσε τὴν ὠραία προτιήτερη αἰσθησι τῆς ζωῆς, ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.

Ἀλλά, καθὼς γιὰ τὸν Φερνάξη — παρ' ὅλους τοὺς μεταπολεμικοὺς κλυδωνισμοὺς καί ἀηδίες, ἢ «ποιητικὴ ἰδέα πάει κ' ἔρχεται». Ὅσοι εἶχαν γιὰ ἰδεῶδες τοῦ βίου των τὴν «δημιουργίαν» (Δαρεῖος, διάπλασις τοῦ ἑαυτοῦ των), δὲν μποροῦν παρὰ νὰ ἐξακολουθήσουν ἐπιδιώκοντες τὴν ἐκπλήρωσι τοῦ ἰδεῶδους των. Ἀδιάφορο ἂν ζοῦν σὲ μιὰν ἐποχὴ, σὰν τὴν τωρινή, ὅπου ὅλες ἢ ψεύτικες ἀξίες ἔχουν πέρασι καί περιφρονοῦνται ἢ ἀληθινές· ἀδιάφορο:

«ἢ ποιητικὴ ἰδέα πάει κ' ἔρχεται»

Γ. ΒΡΗΣΙΜΙΤΖΑΚΗΣ

ΑΙ ΕΟΡΤΑΙ ΤΩΝ ΔΕΛΦΩΝ

ΚΑΙ Η ΛΑΪΚΗ ΜΑΣ ΤΕΧΝΗ

Διὰ τὴν σημασίαν γενικῶς τῶν Δελφικῶν ἑορτῶν δὲν θὰ ἀσχοληθῶ· ἐξετέθησαν ἄλλωστε τόσαι ἀπόψεις ἐπ' αὐτῶν. Μὲ ἐνδιαφέρει ὅμως εἰδικῶς τὸ κεφάλαιον τῆς ἐκθέσεως λαϊκῆς τέχνης. Ἡ προσπάθεια διὰ τὴν ἐμφάνισιν τῆς εἰς τὰς ἑορτὰς αὐτὰς ὁμολογουμένως εἶναι μία ἀπὸ τὰς ὠραιοτέρας ὑπὲρ τῆς λαϊκῆς μας τέχνης προσπάθειας.

Ἀτυχῶς τὴν λαϊκὴν μας τέχνην μόλις κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἠρχίσασθε νὰ τὴν αἰσθανώμεθα καὶ νὰ τὴν ζοῦμεν. Ἀλλὰ αἱ ὀλίγαι Ἀθηναῖαι κυρίαι αἱ ὁποῖαι ἠργάσθησαν διὰ νὰ ἐπιβάλλουν τὰ λαϊκὰ μας τεχνουργήματα βλέπουν σήμερον τὴν προσπάθειάν των νὰ θριαμβεύη. Αἱ ἴδιαι πρέπει μὲ συγκίνησιν νὰ ἀπολαμβάνουν τὴν νίκην των.

Ἡ λαϊκὴ τέχνη δὲν πρέπει νὰ μελετηθῇ καὶ νὰ ἐξετασθῇ μόνον ἀντικειμενικῶς· ἐλάχιστα τότε συμπεράσματα θὰ εἶχαμε νὰ βγάλωμε ἐνδιαφέροντα τὸν ἑλληνικὸν λαόν. Ἡ τέχνη μας θὰ ἔπρεπε νὰ ἀρχίσῃ νὰ μελετᾶται κυρίως ἀπὸ ἀπόψεως ὑποκειμενικῆς, ἀπὸ ἀπόψεως τῶν δημιουργῶν τῆς.

Πολλὰ προβλήματα τὰ ὁποῖα δὲν μᾶς τὰ ἔλυσεν ἡ ἔρευνα τῶν ἰδιοτήτων τοῦ Λαοῦ μας, ὅπως αὐταὶ ἐμφανίζονται εἰς τὰς παροιμίας, τοὺς θρύλους, τὰ τραγούδια, τὰς παραδόσεις, θὰ μᾶς τὰ ἔλυνε ἡ ἔρευνα τῶν λαϊκῶν τεχνιτῶν.

Παρὰ τὸ κοινῶς πιστευόμενον ἀπὸ μέρους ἡμῶν τῶν ἑλλήνων ὅτι ἡ λαϊκὴ μας τέχνη εἶναι γνησία συνέχισις τῆς Βυζαντινῆς, παρὰ τὸ ὑποστηριζόμενον ἀπὸ ἄλλους ὅτι ἡ λαϊκὴ μας τέχνη εἶναι σλαβικὴ ἢ μουσουλμανικὴ, ἡ μελέτη τῶν τεχνιτῶν, τῶν πλανοδίων ἰδίως τεχνιτῶν καὶ τοῦ ἔργου των, νομίζω ὅτι θὰ μᾶς ἔδιδε τὰ ἐξῆς θετικώτερα συμπεράσματα.

1) Ἡ ἰδικὴ μας λαϊκὴ τέχνη ἔχει ὁμοιότητα μεγίστην καὶ μὲ τὴν σλαβικὴν τέχνην καὶ μὲ τὴν μουσουλμανικὴν ὅμι διότι αὐταὶ εἶναι ἐπηρεασμένα ἀπὸ τὴν βυζαντινὴν ἢ ἡ ἰδικὴ μας λαϊκὴ τέχνη ἀπὸ αὐτὰς, ἀλλὰ διότι ἀρχικοὶ δημιουργοὶ γενικῶς τῆς λαϊκῆς τέχνης ἦσαν κυρίως οἱ

πλανοδίοι τεχνίται διὰ τοὺς ὁποίους δὲν ὑπάρχουν οὔτε ἰδεολογικὰ οὔτε πολιτικὰ σύνορα.

2) Ὁ ἑλληνισμὸς κατώρθωσε καὶ διετηρήθη χάρις εἰς τοὺς λαϊκοὺς τεχνίτας, οἱ ὁποῖοι ἔχοντες ἑλληνικὴν συνείδησιν βαθύτατα ἐρριζωμένην δὲν ἐξεμουσουλμανίσθησαν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν συνέβη ἐξ ἴσου καὶ μὲ τοὺς χριστιανοὺς γεωκλήμονας καὶ γεωργοὺς.

3) Ἡ ἐξάνθησις τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἀπὸ τοῦ 1750 μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως ὀφείλεται κυρίως εἰς τὰ μορφωθέντα παιδιά τῶν λαϊκῶν τεχνιτῶν ἀπὸ τοὺς ὁποίους προήλθον οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ διδάσκαλοι τοῦ γένους.

4) Πολὺ μεγάλο μέρος εἰς τὸν ἐξελληνισμὸν τῶν Βλαχοφώνων πληθυσμῶν τῆς Θεσσαλίας, Ἡπείρου καὶ Μακεδονίας τὸ ὀφείλομεν εἰς τοὺς βλαχοφώνους τεχνίτας, οἱ ὁποῖοι μορφωνόμενοι ἑλληνιστὶ ἐγένοντο ἀφορμὴ τοῦ πλήρους ἐξελληνισμοῦ τῶν διαχύτων βλαχικῶν κοινοτήτων τῆς Βαλκανικῆς. Ἀλλὰ ἡ μελέτη τῶν λαϊκῶν τεχνιτῶν, τῶν πλανοδίων ἰδίως, οἱ ὁποῖοι ἄλλοτε ἐκινούντο κατὰ μπουλούκια θὰ μᾶς ἔλυνε καὶ πολλὰ ἄλλα ἐθνολογικὰ καὶ λαογραφικὰ προβλήματα, προβλήματα τὰ ὁποῖα δὲν βλέπω κατὰ ποῖον ἄλλον τρόπον θὰ ἠδύναντο νὰ ἐρμηνευθοῦν.

Αἱ ἑορταὶ τῶν Δελφῶν εἰς τὰς ὁποίας συγκεντροῦνται καὶ τόσα δείγματα τῆς λαϊκῆς τέχνης, πρέπει ὑπὸ τὴν ἐννοίαν τῆς ὠθήσεως πρὸς τὴν λαογραφικὴν ἔρευναν νὰ χαιρετισθοῦν διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὡς ἐξαιρετικῆς ὄχι μόνον ἐθνικῆς ἀλλὰ καὶ ἐπιστημονικῆς συγχρόνως σημασίας γεγονός.

Κ. ΦΑΛΤΑΪΤΣ

Τ' ΑΓΓΛΙΚΑ ΤΟΥ Κ. ΓΛΑΥΚΟΥ ΑΛΙΘΕΡΣΗ

Ἐάν ἐπρόκειτο γιὰ περὶ μεταφράσματα, ὅποταν ἢ πρὸς ἀπόδοσιν συναντῆται μετὰ τὴν στερεοτύπων ἐννοούμενην μετάφρασην, τότε δὲν θάχα νὰ προσθέσω τίποτε περισσώτερον εἰς τὴν κριτικὴν (περὶ μεταφράσεων τοῦ κ. Ἀλιθέρση) τῶν «Νεοελληνικῶν Γραμμάτων» τῆς Κρήτης (Μάρτιος 1927). Ἐκτὸς ἀνὰ λάβαινα τὸν κόπον (καὶ δὲν ἔχω περισσώτερον καιρὸν νὰ διαθέσω γιὰ τὸν ποιητὴ Ἀλιθέρση) νὰ παραθέσω τοὺς νοσημιότερους μεταφραστικούς μαργαρίτες του καὶ ν' ἀποδείξω τρανότερα πῶς ὁ ποιητὴς Ἀλιθέρσης οὔτε κἀν μπορεῖ νὰ μεταχειριστῆ τὸ ἀγγλοελληνικὸν τοῦ λεξικοῦ. Ἐπειδὴ ὅμως πρόκειται γιὰ ποίησιν, καὶ γιὰ ποιητὴς τέτοιους ποῦ τὸ βάθος τους ἢ τὸ ὕψος τους χρησιμεύει κάποτε σὰν πρότυγον τῆς ἀσυνειδησίας, — γιὰ ποιητὴς σὰν τὸν Σέλλεϋ, Γουόρντγουορθ, Κήτς, καὶ ἀκόμα Μπρούκ, — τοὺς ὁποίους περιμένομε νὰ διαβάσομε ὄχι ἀπλῶς σὲ πιστὴ μεταγλώττιση μὰ πρὸς παντὸς σὲ ἀπόδοσιν (δηλ. σὲ εἰκόνες, ἰδέες, ἀναλογίας, ἀντιθέσεις πιστὰ μεταφερόμενες, καὶ κατὰ τὸ δυνατὸν σ' εὐστροφία στίχου ἢ βαρεῖα ρυθμικὴ χροιά ἀνάλογα τοῦ πρωτότυπου) ἔπειδὴ, ἐπαναλαμβάνω, πρόκειται γιὰ μετάφραση ἀντιπροσωπευτικὴ κυρίως, πρέπει νὰ δοῦμε: 1) ἢ θυμηθῆναι ποῦ μᾶς προκαλοῦν οἱ μεταφραστικὲς ἀσπειρότητες μπορεῖ, μὲ ἄκρα ἐπιεικεία, νὰ παραβλεφθῆναι γιὰ λόγους δικαιολογητικούς γιὰ τὸ μεταφραστικόν, λόγους ῥίμας, μέτρον, στίχου, ρυθμοῦ, ἁρμονίας, κτλ. 2) ὁ ποιητὴς Ἀλιθέρσης εἶναι σὲ θέσιν ν' ἀποδόσῃ τὴν Ἀγγλικὴν ποίησιν, δηλ. ὁ ποιητὴς Ἀλιθέρσης ἐννοεῖ τὴν ἀγγλικὴν ποίησιν ποῦ καταπιάνεται ν' ἀποδόσῃ; Αὐτὸ θὰ ἐξετάσομε ἕμεις.

Στὴν Ἀγγλικὴν Ἀνθολογίαν τοῦ (τόμος Β') σελ. 41 παραθέτει ἕνα Ὀρθρον τοῦ Σέλλεϋ καὶ μᾶς λέει κάπως δικαιολογητικὰ:

«... δοκιμάζω νὰ παραφράσω (καὶ ἐπινοήσω) τὸ παραφράζω γιὰτὶ θέλω νὰ τὸ ξεχωρίσω ἀπὸ τὴν ἐννοίαν μεταφράσω, ποῦ τουλάχιστον σὲ δικές μου δοκιμὰς ἔχει στενότερον καὶ δυσκολώτερον χαρακτῆρα), δοκιμάζω λοιπὸν ἕνα Ὀρθρον τοῦ γιὰ νὰ δείξω τὴν τελειότητα τῆς τεχνικῆς του καὶ τοῦ λυρισμοῦ του.»

Ὁ ποιητὴς Ἀλιθέρσης, λοιπὸν, δὲν μεταφράζει (δηλ. δὲν ἔκαμε ἀπλῶς χρῆσιν τοῦ ἀγγλοελληνικοῦ τοῦ λεξικοῦ) ἀλλὰ γιὰ νὰ δείξῃ τὴν ΤΕΛΕΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ καὶ τὸ ΛΥΡΙΣΜΟΝ τοῦ Σέλλεϋ, ἀναγκάζεται νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὴν μετάφρασιν, ποῦ, γι' αὐτόν, ἔχει στενώτερον καὶ δυσκολώτερον χαρακτῆρα καὶ παραφράζει (δηλ. κατάλαβε τὸ ποίημα, τόνωσεν κατάβαθα, τ' ἀγάπησεν πολὺ, καὶ ἀπόδοσεν τὸν Σέλλεϋ, μὲ τὴν τελειότητα τῆς τεχνικῆς καὶ τοῦ λυρισμοῦ του!).

Ὅριστε τί μᾶς δίνει ὁ κ. Ἀλιθέρσης:

Γοργότερα καὶ ἀπὸ τὸ καλοκαίρι,
καὶ ἀπὸ τῆς νεότητος μου τὸ περιστέρι,
καὶ ἀπὸ νυχτιᾶ χαρᾶς ποῦ ὄνειρα φέρει,
ἦρθες καὶ μούφυγες ἐσὺ —
σὰ γῆ ποῦ τῆς μαράνης ἢ πρασινάδα,
σὰ νύχτα ποῦ δὲν ξαίρει ὕπνου γλυκάδα,
καὶ σὰν καρδιὰ ποῦ καίει πόνου δάδα
ἔργο καὶ μόνον μίσηρες ἐσὺ.

Τὸ χελιδὸν θὰ ξαναγυρίσῃ,
τὸ θρόνον τῆς καὶ ἡ Γλαῦκα θὰ κερδίσῃ
τὴν νύχτα, μὰ ἡ νεότης μου νὰ ξαναθίσῃ
ἄπιστη σὰν καὶ σένα δὲν μπορεῖ.
Κάθε μέρα ποθῶ τὸ Αὔριον ποῦ λείπει,
ὁ ὕπνος μου ἀλλάζει μόνος του σὲ λύπη,
μάταια ποθῶ στὴ χειμωνιά μου κῆποι
νᾶναι ἡλιοφώτιστοι, καὶ ἀνθοί.

Πρέπει ἢ παστάδα κρῖνα νᾶν' στρωμένη
μὰ δέσποινα μὲ ῥόδα στολισμένη,
καὶ μὲ βιολέττες κόρη πεθαμένη,
μὰ οἱ πανσέδες ἀνήκουν σ' ἐμέ:
στὸ ζωντανὸ μνήμα σκορπῶ τους, ποθῶναι ἐντὸς μου,
δίχως κᾶν δάκρυ, ἢ νὰ φανεῖ ὁ καημὸς μου,
καὶ οὔτε ἕνας φίλος, καὶ ὅσο ἀγαπητὸς μου,
φόβος ἢ ἐλπίδα ἄς μὴ χάσῃ γιὰ μέ.

Παραθέτω μιὰ ὅσο τὸ δυνατὸ πιστότερην μετάφρασιν τοῦ Ὀρθρον αὐτοῦ, στίχον πρὸς στίχον, καὶ δίδω καὶ τ' ἀγγλικὸν κείμενον ὅπου τὸ νομίζω ἀναγκαῖον:

Πρῶτον ὁκάστιχον: Ὁ Σέλλεϋ λέει: Γοργότερα ἀκόμα καὶ ἀπ' τοῦ καλοκαιριοῦ τὸ πέταγμα, — γοργότερα ἀκόμα καὶ ἀπ' τῆς χαρᾶς τῆς νεότητος, (ὁ Σέλλεϋ δὲν παραβάλλει

τῆ νειότη μὲ «περιστέρι» γιατί τέτοια παρομοίωση δὲν ἔχει ἔδω καμιὰ θέση, καὶ λέει «νειότη» κι ὄχι «νειότη μου» — γοργότση ἀκόμα κι ἀπὸ εὐτυχισμένη νύχτα, (κατὰ τὸν Ἄλιθέρση ἢ happy night, γιὰ νᾶναι happy πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ «φέρονει ὄνειρα!»), — ἦρτες καὶ μοῦφνες: — Σὰν τῆ γῆς ὅταν τὰ φύλλα ξεραθοῦνε, — σὰν τῆ νύχτα πὸν ὁ ὕπνος διαβαίνει γρήγορα, (πὸν δὲν χορταίνει δηλ. ὕπνο), — σὰν τὴν καρδιά ὅταν πετάζει ἢ χαρά, — μόνος ἔμεινα κατάνομος.

Δεύτερο δικτάστιχο: *The Swallow Summer comes again* = τὸ *Χελιδόνι Καλοκαίρι ξαναγυρνάει* (Ἐδῶ τὰ μπλέξαμε! Ὁ Ἄλιθέρσης δὲν ξέρει πὸς στ' ἀγγλικά ἓνα οὐσιαστικό, τὸ χελιδόνι, γίνεται ἐπίθετο, στὸ καλοκαίρι· οὕτε νιώθει τὴν ὥραϊαν αὐτὴν εἰκόνα!). *The Owllet Night resumes her reign* = Ἡ *Γλαῦκα Νύχτα ξαναβασιλεύει* (Ἀκούστε, ἀκούστε! ὁ Ἄλιθέρσης λέει: «ἡ γλαῦκα θὰ κερδίσει τὴ νύχτα τὸν... θρόνο της»! Μὰ οὕτε reign θὰ πει θρόνος, μὰ βασιλεία, οὕτε ἡ Γλαῦκα εἶναι πὸν κάθεται σὲ θρόνους τῆ νύχτα, μὰ εἶναι ἡ Γλαῦκα Νύχτα πὸν ξαναπαίρνει τὴ βασιλεία της, ξαναβασιλεύει. Πάει τὸ ὥραϊο οὐσιαστικό - ἐπίθετο, πάει κι ἡ εἰκόνα πὸν ἔρχεται σὰ συνέχεια τῆς πρώτης). *But the wild Swan, Youth, is fain — to fly with thee, false as thou* = *Μ' ἄγριο Κύκνος, ἡ Νειότη, πόσο γυρεύει μαζί σου νὰ πετάζει, ἀπιστη ὡς ἐσύ!* (Ἡ παρομοίωση τῆς Νειότης μὲ ἄγριο Κύκνος, τὸ πέταγμα τῆς νειότης μακριά, κλπ. ὁ Ἄλιθέρσης τ' ἀγνοεῖ!). Ἄς πᾶμε παρὰκάτω: *Ἡ καρδιά μου κάθε μέρα ποθεῖ τὸ Αὔριο* (τὸ «πὸν λείπει» εἶναι πλεονασμὸς ἀσυγχώρητος προκειμένου γιὰ Σέλλεϋ), — κι αὐτὸς ὁ ὕπνος μου γυρνάει σὲ θλίψη (τὸ λεξικό δὲν βοήθησε τὸν κ. Ἄλιθέρση τὸ sleep itself μᾶς τὸ φουρνίρει = ὁ ὕπνος μοναχὸς του!!!) — *μάταια θάθελε ὁ χειμῶνας μου — νὰ δανειστῆ ἰσόλοισα φύλλα ἀπ' ὅποιον κλαδί* (μὰ ὁ Ἄλιθέρσης βάζει τὸν Σέλλεϋ νὰ γυρεύει «κῆπους» κι «ἀνθούς» στὴ «χειμωνιά του»).

Τρίτο δικτάστιχο: *Κοῖνα γιὰ νυφικὸ κρεβάτι — ρόδα γιὰ μιὰ δέσποινα κεφάλι, — βιολέττες γιὰ μιὰ νεκρὴ παρθένα,* — μ' ἀφήστε οἱ πανσέδες νᾶναι τὰ λουλούδια μου. *Στὸ ζωντανὸ τάφο πὸν μὲ βαρύνει,* (I bear, θὰ πει: πὸν ὑποφέρω, πὸν ὑπομένω, συνεπῶς πὸν μὲ βαρύνει· θὰ πει καί: πὸν γεννῶ, πὸν παράγω, πὸν φέρω. Ὁ Ἄλιθέρσης ἐννόησε τὸ

δεύτερο καὶ γράφει: «πὸναι ἐντὸς μου»!! Σημειώσατε κι αὐτὸν τὸν «πάσσαλον» πὸν συνταιριάζει μὲ τὶς «μποῦκλες-κλειδιά», καὶ τὶς «καρδιές-τζάκια») — *σκορπίστε τα μὲ δίχως ἓνα δάκρυ* («σκορπῶ τους... πὸναι ἐντὸς μου» λέει ὁ Ἄλιθέρσης, δηλ. γελοιοποιεῖ τὸν Σέλλεϋ, ὁ ὁποῖος στὴν μεταφορὰ πὸν μεταχειρίστηκε στὸ ποίημά του κράτησε τὴν λογοτεχνικὴ ιδιότητα τῆς κατάλληλης προσαρμογῆς τῶν παραστάσεων. Ὅμιλεῖ γιὰ τὸν τάφο πὸν τὸν βαρύνει. Ζητᾶ νὰ τοῦ σκορπίσουν ἐπάνω στὸν τάφο τὰ λουλούδια πὸν τοῦ ἀρέσουν. Ὁ Ἄλιθέρσης τὸν κάνει νὰ καταπίνει καὶ τὸν τάφο, καὶ τὰ λουλούδια... — *μὴν ἀγῆστε γίλο, ὅσο ἀγαπητό,* — *νὰ σπαταλήσει* (κι ὄχι «ἄς μὴ χάσει») *ἐλπὶδι του ἢ φόβο του γιὰ μέ.*

Συμπέρασμα: Τὸ παίρνουμε ἀπὸ τὸ χαριτωμένο σημεῖωμα πὸν μᾶς ἔδωκε ἀφορμὴ στὸ προηγούμενό μας («Ἀλεξ. Τέχνη» φυλλ. 9ο) ἄρθρο, καὶ στὸ σημερινό μας: *τὸ ἀντίθετο ἀπὸ τὸ ἐπιδιωκόμενον ἀποτέλεσμα: ANTI NA ΘΑΥΜΑΣΕΙΣ — ΑΠΕΧΘΑΝΕΣΑΙ*!!

Λόγοι ρυθμοῦ, ρίμας, μέτρον κτλ. δὲ δικαιολογοῦν τέτοιες φρικτὲς παρανοήσεις· κι ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ ἓνα τέτοιο φανέρωμα ἀπόδοσης ποιήματος, — πὸν οἱ εἰκόνες, οἱ ἰδέες, οἱ ἀντιθέσεις, οἱ συσχετισμοὶ ἀκολουθοῦν τὸ ἓνα τὸ ἄλλο — δὲν προκαλεῖ πιά τὴ θυμηδία, ἀλλὰ τὸν οἶκτο!

Καὶ μ' ὄλο μου τὸν σεβασμὸ γιὰ τὸν μεγάλο Κωστή Παλαμᾶ δὲν μπορῶ παρὰ νὰ ἐκφράσω τὴν ἀπορία μου πὸς εἶναι δυνατὸ νὰ γράφει — μιλῶντας γιὰ τὸν Kipling — σ' ἓνα ἄρθρο του («Πατριδολατρεία» στὸ «Ἐλεύθερο Βῆμα» τῆς 3-8-26) πὸς ἐλπίζει: «πὸς ὁ νέος ποιητὴς Γλαῦκος Ἄλιθέρσης — θὰ μᾶς δώση μὲ τὸ στίχο του σ' ἓνα ἀπὸ τὰ βιβλία του πὸν μᾶς ἐτοιμάζει τῆς «Ἀγγλικῆς Ἀνθολογίας» μιὰ ἰδέα ὁπωσδήποτε τῆς ἀρρενωπῆς δημορφιάς πὸν λάμπει στὰ ποιήματα τοῦ κατ' ἐξοχίαν ἀντιπρόσωπου τοῦ Βρετανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ!» Τὸ ὁπωσδήποτε ἐκεῖνο, πρῶτα - πρῶτα εἶναι ἀταίριαστο. «Ὅπωσδήποτε» ἀποδόσεις ἐκλεκτῶν ποιητῶν εἶναι πράγματα πὸν δὲν χρειάζονται καθόλου. Ἄλλωστε ὁ ποιητὴς Γλαῦκος Ἄλιθέρσης μὴ γνωρίζοντας ἀγγλικά, μήτε «ὁπωσδήποτε» μήτε «μὴ ὁπωσδήποτε» ἀποδόσεις ἀγγλῶν ποιητῶν εἶναι ἱκανὸς νὰ κάμει.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

Ἀγγελικῆς Γ. Παναγιωτάτου. «*Ρώμη καὶ Χαρά*». Ἐκδοτικὴ ἑταιρεία «Γράμματα» Ἀλεξάνδρεια 1927.

Ἡ γνωστὴ ἐπιστήμων κ. Παναγιωτάτου γράφει γιὰ ἓνα ζήτημα σοβαρότατο, τὸ πῶς νὰ μεγαλώνονται τὰ παιδιά ὅσο τὸ δυνατόν περὶ σύμφωνα μὲ τοὺς κανόνες τῆς ὑγιεινῆς. Τὸ ἔργο διαρκεῖται σὲ «Ἐπιστολές», στίς ὁποῖες μὲ μεγάλη σαφήνεια καὶ πολὺ πρακτικὰ ἐξηγεῖται πῶς φιλάνθρωπες καὶ ἱκανὲς ἐπιτροπές — ἰδίως ἀπὸ γυναῖκες — μποροῦν νὰ κατορθώσουν νὰ κάμουν τίς οικογένειες τοῦ λαοῦ νὰ φροντίσουν περισσότερο γιὰ τὴν καθαριότητα τῶν μικρῶν παιδιῶν, καὶ γιὰ τὴ γενικὴ καθαριότητα τοῦ σπητιοῦ, τῶν ἐνδυμάτων, καὶ τῆς τροφῆς. Ἐνα ἄριστο μέτρο γιὰ τὴν ὑγεία τῶν παιδιῶν τῶν πτωχῶν τάξεων εἶναι νὰ τοὺς δίδεται μὲ τὸ μέσο τῶν Παιδικῶν Ἐξοχῶν ἀλλαγὴ ἀέρος καὶ ἀνάπαυση μέσα σ' εὐχάριστο περιβάλλον. Πολλὲς εἰκόνες στὸ βιβλίον μᾶς δείχνουν τὰ παιδιά χαρούμενα παίζοντας στ' ἀκρογυάλι τοῦ Σίντι Μπίσορ, καὶ μᾶς δείχνει τὸ σπῆτι πού νοικιάστηκε στὸ Σίντι Μπίσορ τὸ 1918 (μὲ τὴν φροντίδα καὶ ἐπίβλεψη τῆς κ. Παναγιωτάτου) γιὰ τὴν ἐγκατάσταση τῶν «Παιδικῶν Ἐξοχῶν».

Pierre Aguéant. «*Οἱ Δυὸ μας*», μετάφραση Ν. Γριμάλδη. Ἐκδ. «Γράμματα» Ἀλεξάνδρεια 1927.

Οἱ σαράντα ἕξι μικρὲς σελίδες τοῦ βιβλίου αὐτοῦ εἶναι ἐκφράσεις θερμότητος ἀγάπης πρὸς ἐρωμένην. Τίς διαβάσαμε μὲ εὐχαρίστηση, ἀλλὰ τοῦτο ἦτανε καὶ φυσικὸ ἀφοῦ ὁ μεταφραστὴς εἶναι ὁ κ. Γριμάλδης. Ἐχομε δεῖ πολλές του μεταφράσεις: τίς διακρίνει καλλισθησιὰ ἀνεπτυγμένη: ἡ καλλισθησιὰ ἐνὸς ἀληθινοῦ, καὶ πολυμαθοῦς, τεχνίτη.

Α. Τ.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ, ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ, ΦΥΛΛΑΔΙΑ

«*Νέα Ἐστία*» τεύχος 10ν, 15 Ἰουλίου· τεύχος 8ον, 1 Αὐγούστου, Ἀθήνα.

Τεύχη γεμάτα συνεργασία πολὺ καλὴ. Ἄξιες ἰδιαιτέρας προσοχῆς εἶναι οἱ σελίδες «Τὰ πρῶτα χρόνια» τοῦ Κωστή Παλαμά: τὸ πρῶτο κεφάλαιο ἀπὸ τὸ ἀτύπωτο βιβλίον του «Τὰ χρόνια μου καὶ τὰ χαρτιά μου» εἶναι ἀναμνήσεις τῆς παιδικῆς του ἡλικίας.

Ὁ κ. Τσιριμῶκος γράφει τὴν Ἱστορίαν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου. Διαβάζομε ποιήματα τοῦ Ι. Μ. Παναγιωτοπούλου τοῦ Μήτσου Παπανικολάου, τοῦ Φιλίππου, διήγημα τῆς κ. Ἀθηνᾶς Ταρσοῦλη, ἄρθρον τοῦ Παπαντωνίου. Ἡ κ. Εἰρήνη Δενδρινοῦ γράφει γιὰ τὸν Κωνσταντῖνον Θεοτόκη. Δημοσιεύεται μὲ συνέχειες ἡ «Νταλιανοπούλα» τοῦ Χόρν, πού παίχτηκε καὶ στὴν Ἀλεξάνδρεια.

«*Αναγέννηση*». Μηνιαῖο περιοδικό. Ἀθήνα. Τεύχος 9ον καὶ 10ον.

Ἀπὸ τὰ περιεχόμενα: Ἄλκη Θρούλου «Στοχασμοὶ γιὰ τὸ Δημοτικὸ Τραγοῦδι», Ἐλλης Λαμπρίδη «Ἀπὸ τὴν ψυχολογίαν τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας», Κ. Παράσχου «Τὸ Ἑλληνικὸ ἔργο τοῦ Jean Moréas».

Ὁ κ. Παράσχος ἀφοῦ κάμει μερικὲς παρατηρήσεις πάνω στὴ θεωρίαν ὅτι κείνο πού ὠθησε τὸν Μορέας νὰ πάη στὸ Παρίσι καὶ νὰ γράψει γαλλικὰ ἦταν ἡ ἀνεπάρκεια τοῦ νεοελληνικοῦ γλωσσικοῦ ὄργανου, λέγει:

«Ἀλλὰ ποιὸς μᾶς βεβαιώνει τὸ κάτω—κάτω, ὅτι αὐτὰ ἦταν τὰ βαθύτερα αἰτία, πού ἐσπρωξαν τὸ Μορέας στὸ Παρίσι καὶ ὄχι ἡ φιλοδοξία του νὰ δράσῃ πνευματικὰ σ' ἓναν τόπο πολὺ μεγαλύτερο ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα τὴν τόσο κακόμοιρον τότε, ἢ ἀπλούστατα ἡ ἀνάγκη νὰ ζῆσῃ καλύτερα παρ' ὅτι θὰ ζοῦσε ἐδῶ; ποιὸς μᾶς βεβαιώνει λέω, ἂν αὐτὰ ὅλα δὲν ἦταν οἱ βαθύτεροι λόγοι, πού τὸν ἔκαναν νὰ ἀπαρνηθῇ τὴν πατρίδα του καὶ νὰ κάμῃ ἓνα εἶδος λιποταξίας; Ὁ Σολωμὸς πού μποροῦσε νὰ δοξαστῇ ἴσως στὰ Ἰταλικά γράμματα περισσότερο παρ' ὅτι δοξάστηκε ὁ Μορέας στὰ Γαλλικά; γιατί ἦταν πολὺ ἀνώτερη ποιητικὴ συνείδηση ἀπὸ τὸ Μορέας, δὲ δίστασε ὡς τόσο νὰ ἀφήσῃ τὴν ἰταλικὴν λογοτεχνίαν καὶ νὰ δοθῇ ὁλόψυχα στὴν ἑλληνικὴν. Καὶ ὅμως δὲν ἤξερε καλὰ καλὰ οὔτε τὴν ἑλληνικὴν κἀν ὀρθογραφίαν καὶ οὔτε μποροῦμε νὰ ποῦμε, ὅτι ἔνωθε, πῶς θὰ ἐκφραζότανε τελειότερα στὰ ἑλληνικά, ἀφοῦ τὰ ἰταλικά ἦταν ἡ πρῶτη του γλῶσσα, μ' αὐτὰ γαλουχήθηκε, ἀνατράφηκε, μορφώθηκε, αὐτὰ μὲ μεγαλύτερη ἄνεση καὶ κατὰ προτίμησιν ἔγραφε ὡς τὰ ὕστερα χρόνια του.

Ἡ πρᾶξι αὐτὴ τοῦ Σολωμοῦ ἦταν καθαρὰ ἠθικὴ. Δὲ δόθηκε στὴν ἑλληνικὴν λογοτεχνίαν ὑπακούοντας σὲ παρότρυνση καλλιτεχνικὴν, μὰ περισσότερο σ' ἓνα ἠθικὸν πρόσταγμα. Καὶ νὰ τί καὶ ἀπὸ τὴν ἄποψη αὐτὴ τὸν κάνει ἀνώτερον ἀπὸ τὸ Μορέας. Ὁ Μορέας καὶ γιὰ ὅσους ἀκόμη δὲν ἔχουν καμιά ἐθνικιστικὴ πρόληψιν καὶ εἴτε στὴ γλῶσσα του εἴτε σὲ ξένῃ γλῶσσᾳ ἐκδηλώνεται ἓνας λογο-

τέχνης τὸ ἴδιο τοὺς κάνει, φτάνει νὰ φανερώνη τὴ σύγκλησίν του, ὅσο μπορεῖ τελειότερα καὶ νὰ μποροῦν καὶ στὴν ξένη γλῶσσα τὰ τὸν νιώσουν, δὲν ξέρω πῶς, ὦρες ὦρες, κάνει ἐντύπωση ἐνὸς «οὐράσπη», ἐνὸς «προδότη». Καὶ ἄς ἐξαγνίστηκε «ἐκ τῶν ὑστερῶν» (ἀπὸ τὸ ἀποτελεσμα τῆς γαλλικῆς ἐργασίας του δηλαδὴ) καὶ ἄς εἶναι οἱ «Στροφές» καὶ ἡ «Ἰφιγένεια» τοῦλάχιστο στὴν οὐσία τους ἀπὸ τὰ γνησιώτερα ἑλληνικὰ ἔργα. Ἡ ἐντύπωση μένει, ἐντύπωση ἐνὸς Μορσᾶς κάπως λεβαντίνου, σὰ θαμπωμένου ἀπὸ τὴ λάμψην τοῦ Παρισιοῦ, ἐνὸς Μορσᾶς, πού δὲ θέλησε νὰ ἀγωνιστῆ σὲ τούτῃ δὴ τῆ μικρῇ, φτωχῇ, στενόχωρῃ Ἑλλάδα.»

«**Τὰ Παρασκήνια**» ἔτος τέταρτον, τεῦχος 1ον. Ἰούνιος 1927. Ἀθήνα. Στὸ τεῦχος αὐτὸ βρισκομε ἓνα ἔξοχο ποίημα τοῦ Μαλακάσα «**Τὸ Μοιρολόι τῆς Νιᾶς Χήρας**». Ὡς περὶ σημειώνουμε συναρρασία τοῦ κ. Μ. Βάλσα καὶ τοῦ κ. Γιώργου Βαλταδώρου.

«**Διακήρυξη τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου**». Ἀθήνα 1927.

«**Μηνιαία Εἰκονογραφημένη Ἀτλαντίς**». Νέα Ὑόρκη. Τὸ τεῦχος τοῦ Ἰουνίου ἔχει, μεταξύ ἄλλων, ἓνα ἄρθρο πού μᾶς ἄρесе πολὺ περὶ τῶν πρώτων ἑλληνικῶν στρατευμάτων· μιὰ εἰκόνα μᾶς δείχνει ἑλληνα χωροφύλακα τῆς ἐποχῆς τοῦ Ὁθωνος. Ὁ κ. I. Π. Χρυσανθόπουλος γράφει περὶ τῶν Δελφικῶν Ἑορτῶν, καὶ τὸ ἄρθρο του συνοδεύεται μὲ εἰκόνας ἀπ' τὶς ὁποῖες μιὰ δείχνει τὸν «Θησαυρὸ τῶν Ἀθηναίων». Σημειώνουμε ἓνα ἄρθρο περιγραφικὸ τῆς Τριπολιτσᾶς. Δημοσιεύονται διάφορα ποιήματα τοῦ Παλαμᾶ, τοῦ Σιγούρου, τοῦ Ἀργυροπούλου, τοῦ Τσουκαλά, τῆς Κλεαρέτης Δίπλα καὶ ἄλλων.

«**La Semaine Egyptienne**» Κάϊρον. Αὐγουστος. Τὸ ὄραϊο αὐτὸ Κάϊρινὸ περιοδικὸ βῆκε μηνιαῖο γιὰ τὸν Αὐγουστο — καὶ ἐπίσης θὰ βγῆι μηνιαῖο γιὰ τὸν Σεπτέμβριον. Περιέχει ἓνα ποίημα «**Ἡ Ἰσπανὶς Χορεύτρια**» τοῦ πολὺ γνωστοῦ Αἰγυπτίου ποιητῆ Ἀχμετ Ράσσεμ. Ἐχει ἐπίσης ἓνα σκίτσο τοῦ Ράσσεμ καίωμένο ἀπ' τὸν Σεντέξ. Διαβάζουμε περὶ τοῦ κ. Βάλσα («**Un centenaire du Romantisme**») καὶ τοῦ κ. Ριβιέρ (Sur «**l'Idiot de Dostoiewsky**») ἓνα τετραστίχο τοῦ κ. Φίχτερ («**Crépuscule**»), καὶ στίχους τοῦ κ. Dartain. Ὁ κ. Π. Σ. στὸ Courrier des Lettres Νεογrecques γράφει γιὰ βιβλία Ἀλεξανδρινῶν συγγραφέων καὶ γιὰ Ἀλεξανδρινὰ καὶ Ἀθηναϊκὰ περιοδικὰ.

«**Ἴσις**» ἐβδομαδιαῖο περιοδικό. Ἀλεξάνδρεια.

«**Ἐλευθερία**». Μεγάλῃ Κυπριακῇ Ἐφημερίδι. Βγαίνει δύο φορές τὴν ἐβδομάδα. Τὸ φύλλο τῆς τῆς 3ης Αὐγούστου ἔχει τὸ ὄραϊο ποίημα τοῦ Πορφύρα «**Βραδυνὸ Κοιμητήριον**».

«**Τὸ Παλλάδιον**». Ἰούνιος 1927. Μηνιαῖο περιοδικό, Λεμεσσοῦ.

«**Βιβλιογραφία**» τῆς ἐκδοτικῆς εταιρίας Ἰουλίματα. Ἰούλιος 1927. Ἀλεξάνδρεια.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΜΕ ΠΟΛΛὴν τῆς λύπῃ ἡ «**Ἀλεξανδρινὴ Τέχνη**» πληροφορεῖ τοὺς ἀναγνώστας τῆς ὅτι ὁ κ. Α. Γ. Συμεωνίδης—γιὰ λόγους ἐντελῶς ἰδιαίτερας φύσεως—ἀπεχώρησε ἀπ' τὴν διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ. Εὐτυχῶς δὲ οὗτος ἡ «**Ἀλεξανδρινὴ Τέχνη**» γνωρίζει ὅτι ἂν καὶ ἀναγκάσθηκε ὁ κ. Συμεωνίδης ν' ἀποσυρθῆ ἀπ' τὴν διεύθυνσίν της, ἐξαικολοῦνθε ὁμως νὰ εἶναι εὐχαιρέστως φίλος τοῦ περιοδικοῦ καὶ ἓνας πολὺτιμος συναρρατής.

Ὁ ΚΑΘΕΝΑΣ σκέπτεται ὅπως τοῦ ἀρέσει. Σύμφωνοι. Ὅσο συγκυρημένες, ὅσο ἀόριστες καὶ ἀδικαιολόγητες καὶ ἂν εἶναι οἱ ἰδέες του ἐνόσω δὲν μᾶς τις παρουσιάζει, τὸν ἀφοροῦν καὶ τοῦ ἀνήκου. Μόλις ὁμως ἐπιχειρήσῃ νὰ μᾶς φωτίσῃ μὲ τὶς γνώμες του τὰ πράγματα ἀλλάξουν. Καὶ ὁ νεαρὸς κ. Εὐαγγέλου τύπωσε τελευταία τὶς πολὺμορφες ἀντιλήψεις του σὲ σχῆμα κριτικῶν σημειωμάτων πάνω σὲ ἀναγνωρισμένους λογοτέχνας βρισκοντας ἐλεύθερο πεδίο δράσης τὸ περιοδικὸ «**Ἀργῶ**». Ἐνα ἀπὸ τὰ περὶ χαρακτηριστικὰ αὐτὰ σημειώματα εἶναι καὶ γιὰ τὸν γνωστὸ Ἀλεξανδρινὸ ποιητὴ Πέτρο Μάγνη μὲ τὸ ὅποιο καὶ θὰ ἀσχοληθῶμε τώρα εἰδικὰ. Μιλοῦμε κάπως αὐστηρὰ γιὰ τὰ πράγματα γίνοντα ἐπικίνδυνα μὲ τὴν ἀνεκτικότητα μας. Μὲ κατὰ γνώμες ἀπὸ δῶ, μὲ μερικὲς φρασσοῦλες ἀπὸ καὶ φαίνεται ἀρκετὰ εὐκόλο· στοὺς νεαροὺς νὰ σκαρώνουν κριτικὴ γιὰ ἔργα τὰ ὅποια ἔπρεπε νὰ σέβωνται τοῦλάχιστον ἀφοῦ δὲν εἶναι σὲ θέσῃ νὰ τὰ νοιώσουν· ρίχνονται

άπάνω τους με φανερά κατακριτική διάθεση, μόνο και μόνο για να δείχουν νεωτεριστές. Τους συγχρόνους απασχολούν πολλά κοινωνικά και ανθρωπιστικά γενικώς ζητήματα που δίδουν αφορμή σε μεγάλους τεχνίτες να χαρακτηρίζουν την εποχή μας: οά μιά περιόδο μεταβατική, μάλλον μεταρρυθμιστική, πού, φυσικά, μάς διδει άνησυχίες. "Αρξασε να ειπωθή αυτή ή λέξη και οι νεαροί, άνίδεοι όπαδοί του ένός ή άλλου μεγάλου άνδρός, την άρπαξαν οά σανίδα σωτηρίας. Οι «άνησυχίες μας» από δω, οι «άνησυχίες μας» από κει και άπειρα κενά πληρούνται.

Ώς ήταν επόμενο οι «άνησυχίες» δέν άπόλειψαν άπ' τό σημείωμα του κ. Εύαγγέλου για τόν Πέτρο Μάγνη. Μιά πού έχομε άνησυχίες ό Μάγνης δέν είναι ποιητής; γιατί; γιατί δέν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του κ. Εύαγγέλου, πού δέν ξέρει τί λέει και θέλει πότε την ποίηση άόριστη, πότε τά έργα να φέρουν την σφραγίδα του δημιουργού («πάντα όμως παρουσιάζονται μεταμορφωμένα φέρνοντας τη σφραγίδα του δημιουργού») και πότε όχι («ή ποίηση πρέπει νανα άπολυτωμένη άπτήν άτομική σύλληψη, έπώ την σφραγίδα του δημιουργού»); γιατί ό Μάγνης βλέπει τη ζωή με τά δικά του, μάτια και όχι μέσα από τά σύννεφα των ξενικών επιδράσεων σαν τόν κ. Εύαγγέλου. Γιατί δέν λέει χαρακτηριστικές άνοισεις σαν αυτές: "Η ποίηση πρέπει νανα βαρεια από πείρες... κι' άπολυτωμένη άπ' την ά τ ο μ ι κ ή σ ύ λ λ η ψ η". (!) "Η γιατί ό Μάγνης τραγούδησε τά συναισθήματα πού έννοιωσε με ειλικρίνεια, χάρι, αυθόρμητη ποιητική διάθεση, συγκίνηση γοητευτική και δέν φτερούγησε για φαινοκρατισμένες άσυναρτησίες κι' άντιλογίες.

ΣΤΟΝ "ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ" διαβάζονται πάντα με ιδιαίτερο ενδιαφέρον τά χρονογραφήματα και οι στοχαστικές μελέτες του Σκαρβαίου (Πιάγκου Πιερίδη). Τελευταία άσχολήθηκε με τά έργα του Παναί Ιστράτι για τόν όποιον μεγάλος θόρυβος γίνεται. Βαθυστόχαστα και με πολλή τέχνη έγραψε έκτεταμένα για τη "Νεραντζούλα". Έκτός άπ' την άνάλυση του έργου μάς έδωσε και δικές του όμορφες κι' άληθινές σχέψεις εμπνευσμένες άπ' τό βιβλίο αυτό και διατυπωμένες με την δεξιοτεχνία και τό ταλέντο του Σκαρβαίου. "Κουρασμένοι άπ' τό θόρυβο" λέγει, "αλληγωμένοι από τόν πόνο, χορτασμένοι από τίς πρόχειρες ή μικρές απολαύσεις, κλεινόμαστε κάποτε στον έαυτό μας, και επιχειρούμε ένα ταξίδι σιά περασμένα. Τι δύσκολο όμως να ξαναγίνωμε παιδιά, έστω και για λίγες μόνο στιγμές! Τι δύσκολο να γίνωμε και πάλι άγνοί, σαν

τότε! Χρειάζεται να συντελεσθή μέσα μας όλόκληρη εκκαθάρισις. Γύρω από τό άλλοτε άνθος της ψυχής μας, έχει σχηματισθή ένα στρώμα από λάσπη.

Και χρειάζεται ένα θαύμα, τό θαύμα μιάς σπάνιας στιγμής για να πέση ή λάσπη αυτή και να φανή και πάλι τό χαμένο για πάντα άνθος πού θα αναδώση τό άρωμα των χρόνων εκείνων. Στους περισσότερους "συγχρονισμένους" τό θαύμα αυτό είναι άδύνατον. Ίσως γιατί ή λάσπη έχει κουκουλώσει πιά την ψυχή των. Μεταξύ των λίγων προνομιούχων για τούς όποιους ένα θαύμα είναι δυνατόν συγκαταλέγεται και ό συγγραφέας της "Νεραντζούλας" Παναί Ιστράτι. Τι είναι ή Νεραντζούλα; Ένα ταξίδι στην ήλιζία της άγνότητος. Για μάς τούς Έλληνας, έχει τούτη την ξεχωριστή σημασία ότι γεννήθηκε από τό λαϊκό και κάπως λησμονημένο τραγούδι μας:

Κάτω στό γιαλό,
Κάτω στό περιγιαλί,
Κάτω στό γιαλό κοντή
Νεραντζούλα φουντωτή...

ΠΕΘΑΝΕ τόν περασμένο μήνα στη Νεάπολη ή πολύ γνωστή συγγραφέας Ματθίλδη Σεράο σε ήλικία 71 έτών. Η Σεράο γεννήθηκε στις Πατρες από πατέρα Ιταλό και μητέρα έλληνίδα. Πολύ μικρή όμως ήλθε και έγκατεστάθηκε στη Νεάπολη. Αργότερα πήγε στη Ρώμη και μπήκε στη σύνταξιν του «Καπιτάν Φρακάσσα». Επί έτη εργάστηκε ως δημοσιογράφος και σε άλλες έφημερίδες. Επέστρεψε πάλι στη Νεάπολη, και με τόν Έδουάρδο Σκαρφίλιο, με τόν όποιον είχε έν τώ μεταξύ παντρευτή, ίδρυσε τόν «Ταχυδρόμο της Νεάπολης» και μετά, τό «Ματτίνο» την ισχυρότερη έφημερίδα της Μεσημβρινής Ιταλίας. Κατόπιν άπεσούθη άπ' τό «Ματτίνο» και ίδρυσε την έφημερίδα «Ημέρα». Η Σεράο άγαπούσε την Ελλάδα και συχνά ύπεστήριζε με τόν κάλαμόν της τά ελληνικά συμφέροντα.

Έγραψε διηγήματα και μυθιστορήματα με νοστορπία και ψυχολογία πολύ ενδιαφέρουσες για την εποχή τους. Έργα της μεταφράστηκαν και ελληνικά. Στόν «Κυριακάτικο Ταχυδρόμο» της 31 Ίουλίου δημοσιεύτηκε ένα ώραίο σημείωμα του κ. Γριμάλδη για την Σεράο με την όποία και είχε γνωριστή προσωπικώς.

ΣΤΟΝ "ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ" της 9 Αυγούστου φάνηκε μία πολύ ενδιαφέρουσα συνέντευξη του Σκαρβαίου με την μεγάλη μας

τραγωδὸ Μαρίκα Κοτοπούλη. Ὑστερα ἀπὸ μερικοὺς μῆνες ἀνά-
παυσης στὴν πόλη μας ἡ Κοτοπούλη ἔφυγε γιὰ τὴν Ἀθήνα, ὅπου
θὰ παίξει τὴν «Ἐκάβη» τοῦ Εὐριπίδη μεταφρασμένη ἀπ' τὸν ποι-
ητὴ Μελαχροινὸ.

Γιὰ τὴν παράστασι τῆς ἀρχαίας τραγωδίας γίνονται μεγάλες
προετοιμασίες. Τὸ ἔργο θὰ παιχθῆ πρώτη φορὰ στὴν νεοελληνικὴ
γλῶσσα, καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα στὸ Ἀθηναϊκὸ Στάδιον γιὰ νὰ
μπορέσῃ νὰ τὸ παραλουθῆσῃ μεγάλος ἀριθμὸς θεατῶν. Ὁ μου-
σουργὸς Αἰμίλιος Ριάδης συνέθεσε μιὰ ἐξαιρετικὴ ὑπόκρουση γιὰ
τὴν «Ἐκάβη».

πολλὰ τιμὴ γιὰ τὸν ἀσήμαντο «Νεῖλο» τοῦ Καίριου θὰ ἦταν
ἂν καταδεχόμεσθε ν' ἀπαντήσουμε σὲ κάποιες φράσεις γιὰ
τὴν «Ἀλεξανδρινὴ Τέχνη» ποὺ τυπώθηκαν στὸ φύλλο του, τῆς 31
Ἰουλίου. Ἀλλὰ στὸ ἴδιο φύλλο ὑπάρχει μὲ τὴν μορφὴ παρωδίας
ποιήματος τοῦ Καβάφη μιὰ ἀίσχρη ἐπίθεσι ἐναντίον τοῦ ποιητῆ
γιὰ τὴν ὁποία ὀφείλομας νὰ διαμαρτυρηθοῦμε. Ὅσο ἀσήμαντος
καὶ ἂν εἶνε ὁ «Νεῖλος» καὶ συνηθισμένος νὰ παραβλέπωνται οἱ
ἐπιθέσεις του γιατί δὲν λογαριάζεται ὡς ὄργανο σοβαρῶ, ὑπάρχουν
ὅμως ὅρια ποὺ πρέπει καὶ τ' ἀσήμαντα φύλλα νὰ μὴν ὑπερβαίνουν.
Τὸ μεγάλο ποιητικὸ ἔργο τοῦ Καβάφη — τὸ ὁποῖο μελετεῖται ἀπὸ
ὅτι ἐκλεκτότερο ἔχει ἡ νεοελληνικὴ κριτικὴ, τοῦ ὁποίου ἡ ἐπίδρασι
πάνω στὴ νεοελληνικὴ ποίησι ὅλο καὶ αὐξάνει — οἱ βρυσιές τοῦ
«Νεῖλου» βέβαια δὲν μποροῦν νὰ τὸ βλάψουν. Δὲν διαμαρτυροῦ-
μαστε ὑπὲρ τοῦ Καβάφη φιλολογικῶς. Διαμαρτυροῦμαστε ἀπλού-
στατα γιὰ τὸν ἀναίσχυντο διασυρμὸ τῆς προσωπικότητος του ποὺ
ἔγινε στὸ «Νεῖλο».

Τὸ ἐβδομαδιαῖο περιοδικὸ «Θρόνη» στὸ φύλλο του τῆς 20
Αὐγούστου διαμαρτυρήθηκε ἔντονα πάνω στὸ ζήτημα καὶ κατη-
ρίασε τὸ ἀπρεπο δημοσίευμα τοῦ «Νεῖλου».

Ἐπίσης τὸ περιοδικὸν «Ἴσις» (20 Αὐγούστου) ἔφεξε τὴν
ἐπίθεσι τοῦ παρεκτραπέντος Καίριου ἐντύπου.